

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

CHOWDURY VE DİĞERLERİ / YUNANİSTAN (Başvuru No: 21884/15)

KARAR ÇEVİRİSİ

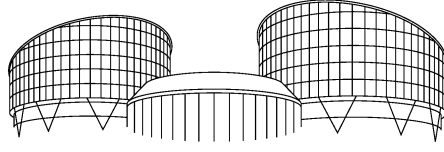
STRAZBURG
30 Mart 2017
(KESİNLEŞME 30 Haziran 2017)

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Bu yayın Avrupa Birliğinin maddi desteği ile hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla Mültecilerle Dayanışma Derneği sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliğinin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

Mültecilerle Dayanışma Derneği için Av. Serkan Cengiz tarafından çevrilmiştir.
Kararın İngilizce orijinaline [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

BİRİNCİ BÖLÜM

CHOWDURY VE DİĞERLERİ / YUNANİSTAN

(Başvuru No: 21884/15)

KARAR

STRAZBURG

30 Mart 2017

KESİNLEŞME

30/06/2017

İşbu karar kesin olmakla birlikte editöryel düzeltiye tabi tutulabilir.

Chowdury ve Diğerleri / Yunanistan davasında,

Daire (*Chamber*) oturumuyla başvuruyu ele alan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi:

Kristina Pardalos, *Başkan*,
Linos-Alexandre Sicilianos,
Aleš Pejchal,
Robert Spano,
Armen Harutyunyan,
Tim Eicke,
Jovan Ilievski, *Hakimler*,

ve Abel Campos, *Bölüm Yazışmaları Müdürü* müteşekkildir.

Bölüm 7 Mart 2017 tarihinde kapalı olarak yapmış olduğu müzakere neticesinde aynı gün kabul edilen aşağıdaki karara varmıştır:

USUL

1. İşbu dava, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca adları işbu başvurunun ekinde bulunan Bangladeş milliyetine sahip 42 başvuru tarafından 27 Nisan 2015 tarihinde Helen Cumhuriyeti'ne karşı yapılmış bir başvurudan (B.No: 21884/15) kaynaklanmıştır.

2. Başvurucular Atina'da avukatlık yapan Bay V. Kerasiotis, Bay Karavias ve Bayan Papamina (Mülteciler için Yunan Konseyi üyesidirler) ile Açık Toplum Adalet İnisiyatifi'nin sırasıyla direktörü ve avukatı olan Bay J. Goldston ve Bay S. Cox tarafından temsil edilmişlerdir. Yunan Hükümeti ("Hükümet") Hükümet temsilcisinin yardımcıları olan, Devlet Hukuk Konseyi'nin danışmanları Bay K. Georgiadis ve Bayan K. Nasopoulou tarafından temsil edilmiştir. Mahkeme Başkanı tarafından üçüncü taraf olarak yargılamaya katılma izni verilen (Sözleşme m.36/2, AİHM İçtüzük m.44/3-a) İsveç'te bulunan Lund Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Uluslararası Sendika Konfederasyonu, Kölelik Karşısı Uluslararası Organizasyon, AİRE Merkezi (Avrupa Bireysel Haklar İçin Danışma) ve PICUM (Gerekli Resmi Belgelere Sahip Olmayan Göçmenlerle Uluslararası İşbirliği Platformu) tarafından Mahkeme'ye yazılı görüş sunulmuştur.

3. Başvurucular Yunanistan'ın Manolada şehrinde bulunan çilek tarlalarındaki çalışmalarının zorla çalıştırma olduğunu ve durumlarının insan kaçakçılığı mahiyetinde olduğunu iddia etmişlerdir (Sözleşme m.4).

4. Başvuru 9 Eylül 2015 tarihinde Hükümete bildirilmiştir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

5. Herhangi bir çalışma iznine sahip olmaksızın Yunanistan'da yaşayan Bangladeşli göçmen olan başvurucular Ekim 2012 ile Şubat 2013 tarihleri arasında Atina ve diğer yerlerde istihdam edilmişler, Peloponnese yarımadasının batı kısmında kalan Elis bölgesindeki iki bin kişinin yaşadığı Manolada isimli köyde bulunan bölgenin en büyük çilek çiftliğinde çalışmışlardır. Bu bölgede ekseriyetle çilek tarımında uzmanlaşan ve değişen ölçeklerde faaliyet gösteren çok sayıda üretim birimi bulunmaktadır. İhracatın %70'ini yerel üretim oluşturmaktadır, bu oran Yunan pazarının %90'nına karşılık gelmektedir. İşçilerin çoğu Pakistan ve Bangladeş'ten gelen düzensiz göçmenlerdir. Bunların bir kısmı çiftliklerde daimi olarak bir kısmı da mevsimlik olarak istihdam edilmektedir.

6. Başvuruya dayanak üretim birimi, başvurucuların işverenleri olan T.A. ve N.V. tarafından işletilmektedir.

Başvurucular her biri T.A.'ya hesap veren bir Bangladeşlinin idaresinde bulunan 3 ayrı takımdan müteşekkil olan toplam 150 işçi arasında bulunmaktaydılar.

7. Başvuruculara 7 saatlik çalışma karşılığında 22 Euro günlük ücret, saat başı fazla çalışma için 3 Euro fazla mesai ücreti ödemesi, ayrıca yapılacak ödemeden günlük 3 Euro yemek kesintisi yapılacağı sözü verilmiştir. Başvurucular seralarda her gün sabah saat 7'den akşam 7'ye kadar çalışmışlar, T.A. tarafından istihdam edilen silahlı korumaların nezaretinde çilek toplamışlardır. Başvurucular tuvalet ve çeşme suyunun bulunmadığı, bambu, karton ve naylondan yapılmış derme çatma kulübelerde yaşamışlardır. Başvuruculara göre, işverenleri ancak onlara için çalışmaya devam etmeleri halinde ücretlerini alacakları hususunda kendilerini uyarmıştır.

8. Şubat 2013'ün sonlarında, Mart 2013'ün ortasında ve 15 Nisan 2013 tarihinde olmak üzere başvurucular üç kez grev yapmışlar ve ödenmeyen ücretlerinin ödenmesini talep etmişlerse de bu girişimleri başarılı olmamıştır.

17 Nisan 2013 tarihinde işverenleri, tarlalarda çalışmak üzere başka Bangladeşli işçileri istihdam etmişlerdir. Ücretlerinin ödenmeyeceğinden endişe eden ve 2012-2013 sezonunda tarlalarda çalışan 100-150 işçi, ücretlerini talep etmek amacıyla orada bulunan işverenlerine doğru hareket etmeye başlamışlardır. Silahlı korumalardan birisi işçilerin üzerine ateş açmış, içlerinde 21 başvurunun da (aşağıda belirtilen listede 4, 6, 7, 8, 9, 14, 15, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 33, 38, 39 ve 42.sırada bulunan başvurucular) bulunduğu 30 işçiyi ciddi şekilde yaralamıştır. Yaralılar hastaneye götürülmüş ve polis tarafından sorgulanmışlardır.

9. 18 ve 19 Nisan 2013 tarihinde polis, ateş açan koruma ve bir diğer silahlı koruma ile birlikte N.V. ve T.A.'yı gözaltına almıştır. Mahalli polis tarafından yürütülen ön soruşturma evresi aşamasında bir kısmı şüphelilerle birlikte çalışmış olanlar da dahil olmak üzere diğer Bangladeş milliyetinden olan işçiler tercüman olarak kullanılmıştır.

10. 19 Nisan 2013 tarihinde Amaliada C.savcılığı dört şüpheliye öldürmeye teşebbüs etme suçu ile diğer bazı suçlara ilişkin suçlamaları yöneltmişlerdir. Amaliada C.savcılığı ayrıca Yargıtay savcısının istemi uyarınca şüphelilere Ceza Kanunu m.323A uyarınca insan ticareti suçlamasını yöneltmiştir. Öldürmeye teşebbüs etme suçu daha sonraki aşamada ağırlaşmış yaralama suçu olarak yeniden sınıflandırılmıştır.

11. 22 Nisan 2013 tarihinde Amaliada C.savcılığı, dört takım lideri de dahil olmak üzere, olayda tamamı yaralanan otuz beş işçinin insan ticareti mağduru olduklarını ve dolayısıyla da bu durumun onları 3064/2002 sayılı Kanunun 12.bölümü (insan ticaretinin, cinsel özgürlüğe karşı suçların, çocuk pornografisinin ve daha genel olarak cinsel istismarın önlenmesine yönelik) uyarınca yasal ikamet eden kişiler haline getirdiğini kabul etmiştir.

12. 8 Mayıs 2013 tarihinde, olayda yaralanmayan 21 işçinin de içinde bulunduğu diğer 120 işçi (aşağıda bulunan listede 1, 2, 3, 5, 10, 11, 12, 13, 16, 17, 18, 27, 30, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41.sırada bulunan başvuruçular) Amaliada Cumhuriyet Savcılığı'na başvurmuşlar ve onların insan ticareti, öldürmeye teşebbüs ve saldırı şikayetleri açısından da dört şüpheliye karşı suçlama yöneltilmesi talebinde bulunmuşlardır. Başvuruçular T.A. ve N.V. tarafından işletilen çiftlikte insan ticareti ve zorla çalıştırma koşulları içerisinde istihdam edildiklerini ve kendilerinin ateş açılan grubun içinde bulunduklarını beyan etmişlerdir. Aralık 2000 tarihli, "Palermo Protokolü" olarak da bilinen (Bireylerin Ticaretini Önlemek, Durdurmak ve Cezalandırmak amacıyla) Birleşmiş Milletler Çokuluslu Organize Suçlar Sözleşmesi'ne ek Protokol'e dayanarak C.savcısından, kendilerini çalışma bağlamında sömürdükleri suçlamasıyla işverenlerine karşı Ceza Kanunu m. 323A kapsamında dava açmasını talep etmişlerdir. İşçiler ayrıca 17 Nisan 2013 tarihinde kendilerinin de olay yerinde olduğunu ve oraya ödenmeyen ücretlerini talep etmek amacıyla gittiklerini, neticesinde diğer 35 şikayetçiye karşı işlenen suçların mağduru olduklarını iddia etmişlerdir.

13. Polis yukarıda belirtilen 21 başvuruçunun her birisini sorgulamış, bu kişiler yemin ederek beyanlarının yer aldığı bir tutanağı imzalamışlar, bu beyanlar şikayetçilerin fotoğrafları ile birlikte C.savcısına gönderilmiştir.

14. Amaliada C.Savcılığı 4 Ağustos 2014 gün ve 26/2014 sayılı kararı ile 120 işçinin başvurusunu reddetmiştir. Savcı, hazırlık soruşturması aşamasında ifadelerini vermelerinin temini amacıyla bu işçilerin arandığını, bunlardan (yukarıda 12 nolu paragrafta belirtilen 21 başvuruçuda da dahil olmak üzere) 102'sinin bulunarak beyanlarının alındığına dikkat çekmiştir. Savcı, beyanlar ve dosyada bulunan diğer delillerin, bu kişilerce iddia

edilenlerin gerçekte uyumlu olmadığını ortaya koyduğunu belirtmiştir. Savcı, bu kişilerin şikayetçi oldukları suçların gerçekten mağduru olmaları durumunda diğer 35 işçinin yaptığı gibi, 17 Nisan 2013 tarihinde derhal polise başvuracaklarını, 8 Mayıs 2013 tarihine kadar beklemeyeceklerini ifade etmiştir. Savcının görüşüne göre müşterilerin korktuğu ve kulübelerini terk ettikleri iddiası, olay yerine çok yakın olmaları ve polis geldiğinde olay yerine geri gelerek yakınmalarının bilinmesini sağlayabilecekleri gerekçeleriyle inandırıcı değildir. Savcı ayrıca beyanlarına başvuru alan 102 şikayetçiden 4'nün yaralandığını beyan ettiğini, yukarıda belirtilen 35 işçiden farklı olarak, bu 4 işçiden hiçbirisinin hastaneye gitmediğini belirtmiştir. Son olarak savcı, tüm şikayetçilerin insan ticareti suçunun mağduru olarak ikamet izin alacaklarını öğrenmelerinden sonra polise ifade verdikleri hususunda beyanda bulunduklarının tespit edildiğini belirtmiştir.

15. 28 Ocak 2015 tarihinde Patras İstinaf Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı, 120 işçinin itirazlarını 26/2014 sayılı dava dosyasında bulunan belge ve bilgilerin iddialarını desteklemediği, ayrıca itiraz edenlerin kendilerini insan ticareti suçunun mağdurları gibi göstererek oturma izni almayı amaçladıkları gerekçesiyle reddetmiştir (Karar No:3/2015).

16. Sanıklar Patras Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanmışlardır. Sadece N.V.'ye insan ticareti suçu isnat edilmiştir. Diğer üç sanık, T.A. ve iki silahlı gözcü bu suça yardım ve yataklık etme fiili ile suçlanmışlardır. Duruşmalar 6 Haziran 2014 tarihinde başlamış, 30 Temmuz 2014 tarihinde sona ermiştir. Yukarıda anılan 35 işçi katılan sıfatıyla davaya dahil olmuşlar ve bu katılanlar V. Kerasiotis ve M. Karabeidis tarafından temsil edilmişlerdir. Avukatların ücretleri mülteciler için Yunan Konseyi ve İnsan Hakları İçin Helen Birliği tarafından ödenmiştir.

17. Cumhuriyet Savcısı sözlü mütalaasında olayda yaralanan başvuru sahiplerinin insanları istismar eden şebekelerin insafına terk edilmiş ve onları insan kaçakçılığının mağdurlarına dönüştüren koşullarda, izinleri olmaksızın Yunanistan'da yaşadıklarını ve çalıştıklarını ifade etmiştir. Savcıya göre isnat edilen suçun hem maddi ve hem de manevi unsuru işbu davada mevcuttur.

18. Cumhuriyet savcısı ayrıca Avrupa kökenli ve diğer uluslararası belgeler uyarınca çalışma bağlamında istismarın, insan ticareti suçunun işlenmesi yollarından biri olan istismar kavramının bir parçası olduğuna vurgu yapmıştır. Savcı ayrıca Sözleşme m. 4'ün ve Yunan Anayasası m.22'nin zorla veya mecburi çalışmayı yasakladığına işaret etmiştir. Savcı çalışma yoluyla istismar kavramına çalışma saatleri, çalışma koşulları ve çalışanların sigortası gibi hükümler gibi İş Kanunu ihlali anlamına gelecek tüm eylemlerin dahil olduğunu ifade etmiştir. Savcının görüşüne göre bu tür bir istismar ayrıca, sanığın bizzat kendi menfaatine yönelik bir iş performansıyla da sağlanmıştır.

19. Dava konusu olaylara atıfta bulunan savcı, işveren N.V.'nin işçilere 6 aydır bir ücret ödemesi yapmadığını, onlara sadece yiyecek almaları

amacıyla cüzi bir miktar ödediğini, bu ödemeyi de işçilerin ücretlerinden kestiğini, geri kalan ücretlerin ise daha sonra ödenmesi sözü verdiğini ifade etmiştir. Savcı şu hususları gözlemlemiştir: sanıklar vicdansızdır, tehdit ederek ve silah taşıyarak kendilerini güç haline getirmişlerdir, işçiler aşırı zor şartlar altında, uzun saatler çalışmak zorunda kalmışlar ve sürekli aşağılanmışlardır. 17 Nisan 2013 tarihinde N.V. işçilere, onun için çalışmaya devam etmemeleri halinde ödeme yapmayacağını ve onları öldüreceğini söylemiştir. İşçilerin tehditlere boyun eğmemesi üzerine onlardan ayrılmalarını istemiş, yerlerine başka bir ekibi getireceğini eğer ayrılmazlar ise barınaklarını yakacağını söylemiştir. Savcı son olarak N.V.'nin müşterileri işe aldığı anda onlara derme çatma baraka sağlama ve günlük 22 Euro ücret sözü verdiğini, N.V.'ye göre bunun mağdurların günlük ihtiyaçlarının karşılanacağından emin olmaları için tek çözüm olduğunu, N.V.'nin tam da bu noktada onları daha sonra sömürebilmek için işçilerin onayını aldığını belirtmiştir.

20. Cumhuriyet savcısına göre 17 Nisan 2013 tarihinde meydana gelen olay, bölgede bulunan toprak sahiplerinin göçmen işçileri tabi tuttıkları aşırı sömürü ve barbar muamelenin bir tezahürüdür. Savcının görüşüne göre olay, göçmenlere karşı Yunan işverenlerin barbarca ve silahlı saldırganlığıdır ve Yunanistan'da yeri olmayan "güneyli köle ticareti" görüntülerini akla getirmektedir.

21. Duruşmada, tanıklardan birisi olan ve Amaliada Polis Merkezi'nde görev yapan bir polis 17 Nisan 2013 tarihindeki olaydan bir veya iki gün önce bazı işçilerin işverenlerinin ücretlerini ödemeyi reddetmesinden şikayetçi olmak amacıyla Polis Merkezi'ne gittiklerini sonrasında meslektaşlarından birisinin konuyla ilgili olarak N.V. ile bir telefon konuşması yaptığını beyan etmiştir.

22. Ağır Ceza Mahkemesi 30 Temmuz 2014 tarihli kararında suçun maddi unsurlarının işbu davada bulunmadığı gerekçesiyle dört sanığın insan kaçakçılığı suçundan beraatine karar vermiştir. Silahlı gözcülerden birini ve T.A.'yı neticesi sebebiyle nitelikli kasten yaralama ve kanuna aykırı silah kullanma suçlarından mahkum etmiş, haklarında sırasıyla 14 yıl 7 ay ve 8 yıl 7 ay hapis cezası tesis etmiştir. Mahkeme, silah kullanılmasından sorumlu olan korucu açısından, olayda saldıran işçileri öldürme kastıyla hareket etmediği, yeni işe alınan işçilere yaklaşmamalarını temin amacıyla onları uzaklaştırmayı amaçladığı kanaatindedir. N.V. açısından ise, onun işçilerin işverenlerinden birisi olduğu (ve dolayısıyla da işçilerin ücretini ödemek zorunda olduğunu) veya işçilere yapılan saldırının azmettirenlerin birisi olarak iştirak ettiğinin tespit edilmediği gerekçesiyle beraatine karar vermiştir. Ağır Ceza Mahkemesi hapis cezalarını, günlüğü 5 Euro'dan adli para cezasına çevirmiştir. Mahkeme ayrıca mahkum edilen iki sanığın mağdur olarak kabul edilen 35 işçiye 1500 Euro ödemesine karar vermiştir (her bir mağdur için yaklaşık 43 Euro).

23. Ağır Ceza Mahkemesi'nin tespit ettiği istihdam şartları: 7 saatlik günlük çalışma için 22 Euro ve her bir çalışma ek saati için 3 Euro ödeme alacaklar, karşılığı ücretlerinden düşülmek üzere yiyecek sağlanacak, her ne kadar bölgede başka bir yerde yaşamalarına izin verilmiş olsa da masrafları işverene ait olmak üzere ve temel barınma ihtiyaçlarını karşılayacak çalıştıkları tarlaların yanı başında kulübe inşa edebilmek amacıyla malzeme temin edilecek. Ağır Ceza Mahkemesi işçilerin bu çalışma şartlarını aynı zamanda takım lideri olan kendi yurttaşları vasıtasıyla öğrendiklerini tespit etmiştir.

24. Ağır Ceza Mahkemesi işçilerin çalışma koşulları hakkında bilgilendirilmiş ve bu koşulları tatminkar bularak kabul etmiş olduklarını tespit etmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, ücretlerin miktarı açısından, bunun bölgede bulunan diğer üreticiler tarafından da ödenen olağan miktar olduğunu ve işçilerin de bu rakamı kabul etmek zorunda olmadıklarını tespit etmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi'ne göre takım liderleri ve diğer işverenler için çalışan kendi vatandaşları tarafından ücretlerin güvenli bir şekilde ödenmesi hususunda işçilere verilen bilgi, T.A.'nın işveren olarak tercih edilmesindeki ana etkenlerden birisi olmuştur. Ağır Ceza Mahkemesi ayrıca Şubat 2013'ün sonuna kadar işçilerin işverenleri hakkında gerek onun tutumu gerekse de ücretlerin ödenmesi hususunda herhangi bir şikayette bulunmadıklarını, buna karşın Şubat 2013'ün sonları veya Mart 2013'ün başlarında ödemenin gecikmesi hususunda şikayette bulunmaya başladıklarını tespit etmiştir.

25. Ayrıca, Ağır Ceza Mahkemesi işçilerin çalışma süreleri boyunca ücret ödemesi almadıkları ve sanıklarca tehditkar ve gözdağı veren bir muameleye tabi tutulduklarına ilişkin iddiaları aşağıdaki gerekçelerle kabul etmemiştir: Bu iddialar ilk kez ilk araştırmalar veya hazırlık soruşturması aşamasında değil duruşmada dile getirilmiştir; bazı tehditkar eylemler müştekilerin işyerlerini terk etmelerine neden olmuştur; bu eylemlerin neler olduğu özellikle net değildir ve kesinlik içermemektedir. Ağır Ceza Mahkemesi ayıca işçilerin beyanlarından boş zamanlarında bölgede serbest bir şekilde hareket edebildiklerinin, sanıklarla anlaşmalı olan marketlerden alışveriş yapabildiklerinin, kriket oynayabildiklerinin, kendi vatandaşları tarafından kurulan bir derneğin faaliyetlerine iştirak edebildiklerinin anlaşıldığını belirtmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi T.A.'nın hileli tavır veya vaatlerle, işçilerin kırılğan konumlarından yararlanarak onları kendisi için çalışmaya zorladığının tespit edilmemiş olduğunu, özellikle de işçilerin bu tür bir kırılğan konumda bulunmadığını belirtmiştir.

26. Ağır Ceza Mahkemesi ayrıca işçiler ile işverenleri arasındaki ilişkilerin bağlayıcı bir istihdam ilişkisine tabi olduğunu, bu ilişkinin koşullarının işverenlerinin tuzağına düşürmek veya işverenlerin onlar üzerinde hakimiyeti sonucunu doğuracak bir amacı olmadığını ortaya konulmuş olduğu kanaatinde. Bu noktada Ağır Ceza Mahkemesi, çalışma koşullarının işçileri dış dünyadan soyutlanmış, istihdam ilişkisine son verme

ve başka bir iş arama imkanı bulunmayacak şekilde bir yaşam sürmeleri sonucunu doğurmadığını ifade etmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi ayrıca işçilerin işe alınmaları aşamasında istihdam koşullarının pazarlığını yapabilecek konumda olduklarını ve Yunanistan'da kanuna aykırı olarak sakin olmalarının işverenleri tarafından çalışmaya devam etmelerine yönelik bir zorlama aracı olarak kullanılmadığını tespit etmiştir.

27. Ağır Ceza Mahkemesi'ne göre kırılabilirlik kavramının oluşabilmesi için mağdurun faile boyun eğmeyi reddetmesinin, içinde bulunduğu fakirlik durumu dolayısıyla saçma olması, bir başka ifadeyle mağdurun kendisini koruyamayacak kadar mutlak bir zayıflık içinde bulunması gerekmektedir. Ağır Ceza Mahkemesi'ne göre kırılabilirliğin bir sonucu olarak istismar edilecek, faile koşulsuz olarak boyun eğecek ve dış dünya ile bağı kesilecektir. Ağır Ceza Mahkemesi'ne göre bu koşullar da işbu davada mevcut değildir: (a) İşçiler ve işverenleri arasındaki ilişki bağlayıcı bir istihdam ilişkisine tabidir ve (b) bu ilişkinin koşullarının, işçileri dış dünyadan koparma, istihdam ilişkisine son verme ve başka bir iş arama imkanının bulunmaması halleri gibi işverenlerinin tuzağına düşürmek veya işverenlerin onlar üzerinde hakimiyeti sonucunu doğuracak bir amacı bulunmamaktadır. Ağır Ceza Mahkemesi ayrıca, işçilerin çoğunun ücretlerinin ödenmiş olması durumunda çalışmaya devam edeceklerini beyan ettiklerini tespit etmiştir.

28. Son olarak işçilerce dile getirilen ama sanıklarca kabul edilmeyen işçilerin ölümle tehdit edildikleri iddiası açısından Ağır Ceza Mahkemesi, bu iddianın doğru olması durumunda işçilerin duraksamaksızın çalışma yerlerini terk edeceği görüşündedir. İşçilerin yaşamlarına ilişkin duydukları korku diğer tüm meselelere baskın gelecektir (ödenmemiş ücretlerine ilişkin talepleri, başka bir iş bulmaya dair nesnel imkansızlık ışığında gerçekleşmesinin mümkün olmayabileceği iddia edilen olan ekmek parası kazanma zarureti ve işçilerin çalışmaya devam etmiş olmaları hususunu haklılaştırmak amacıyla ileri sürdükleri tüm diğer gerekçeler).

29. 30 Temmuz 2014 tarihinde sanıklar Ağır Ceza Mahkemesi kararına karşı temyiz kanun yoluna başvurmuşlardır. Halen aynı mahkeme önünde derdest olan temyiz incelemesi, cezanın infazını durduran bir etkiye sahiptir.

30. 21 Ekim 2014 tarihinde işçilerin avukatı Yargıtay Cumhuriyet Savcılığı'na başvurarak Ağır Ceza Mahkemesinin kararına karşı temyiz başvurusunda bulunması isteminde bulunmuştur. Başvurularında, Ağır Ceza Mahkemesinin insan ticareti suçlamasını yeterli şekilde incelemediğini ileri sürmüşlerdir. Başvuruculara göre anılı mahkemenin Ceza Kanunu m.323A'yı gerektiği şekilde uygulayıp uygulamadığının tespiti için sanıkların, yabancı ülke vatandaşlarını istismar etmek amacıyla onların herhangi bir kırılabilirliğinden yararlanıp yararlanmadıklarının incelenmesi bir gerekliliktir.

31. 27 Ekim 2014 tarihinde, savcı temyiz kanun yoluna başvurma istemini reddetmiştir. Savcı, kararına ilişkin gerekçesini ortaya koymuş,

sadece temyize ilişkin yasal koşulların bulunmadığını belirtmiştir. Bu kararın bir sonucu olarak, 30 Temmuz 2014 tarihli kararın insan ticaretine ilişkin olan kısmı “iptal edilemez” (*αμετάκλητη*) hale gelmiştir.

II. KONUYLA İLGİLİ ULUSAL HUKUK

32. Anayasa m.22/3 şöyledir:

“Her türlü zorla çalıştırma yasaklanmıştır.”

33. Ceza Kanununun m.323 (köle ticareti) ve aynı kanunun m.323A (insan ticareti) 3064/2002 sayılı Kanun (Ceza Kanununu insan ticareti, pornografi, küçüklerin ahlaksızlığa kışkırtılması, fuhuşa yardım ve fuhuştan kazanç temin etme, mağdur yardımı) ile tadil edilen hükümleri şöyledir:

Madde 323

“1. Köle ticareti yapan herkes hapsi cezası ile cezalandırılır.

2. Köle ticareti birisini köle yapma amacını taşıyan kişinin, bir kişiyi yakalaması, onu mal edinmesi, onu satmasını ihtiva eder, bir kölenin serbest bırakılması veya değiş tokuş amacıyla edinilmesi, halihazırda sahip olunan bir kölenin satış yoluyla görevlendirilmesi veya elde edilmiş olan bir kölenin değiş tokuşu ve genel olarak köle ticareti veya nakline dair her türlü eylem.

...”

Madde 323A

“1. Herhangi bir kişiden hücre, doku, organ almak amacıyla bir kişiyi üçüncü bir kişiden teslim alan, kişisel bir kazanım amacıyla veya bir başkası namına bir kişinin çalışmasını ve dilenmesini istismar etme amacıyla veya bu amaçlar bulunmaksızın tehdit veya güç veya her türlü cebir yoluyla veya yetkinin veya gücün kötüye kullanılmasıyla veya kaçırma, işe alma, nakletmeyle kişiyi ülkeye getiren, hapseden, barındıran, teslimatını yapan her bir fail 10 yıla kadar hapis cezası ve EUR 10,000 ve EUR 50,000 arasında bir para cezası ile cezalandırılır.

2. Yukarıda belirtilen ceza ayrıca, bir kişinin onayını alarak veya onu hilelerle cezbeden, vaatler, hediyeler, para veya diğer menfaatlerle kişinin kırılganlığından istifade eden aynı amaca sahip kişilere de uygulanır.

3. Olayların tamamına dair bilgi sahibi olan ve yukarıdaki 1 ve 2.paragraflarda belirtilen koşullara tabi tutulduğunu bildiği kişilerin çalışmasını kabul eden herkes en az 6 ay hapis cezası ile cezalandırılır.

4. Yukarıdaki paragraflarda belirtilen suçu işleyen aşağıda belirtilen durumlarda işleyen her bir kişi en az 10 yıl hapis cezası ve EUR 10,000 ve EUR 50,000 arasında bir para cezası ile cezalandırılır. Suçun

...

(b) mesleki faaliyet olarak icra edilmesi;

...

(d) mağdurun sağlığına ciddi zarar verecek bir sonuç doğurması veya mağdurun yaşamını ciddi bir tehlikeye sokması”

34. Yargıtay 673/2011 sayılı kararında, insan ticareti açısından (Ceza Kanunu m.323A), maddenin gerek mağdur üzerindeki sürekli ve kesintisiz hakimiyetini gerektirmemesi nedeniyle suçun failinin mağdur üzerindeki fiziksel hakimiyetinin unsuru köle ticaretinden (Ceza Kanunu Madde 323) gerek öz gerekse de süresi bağlamında hem nitelik hem de nicelik olarak farklılaştığını belirtmiştir. Yargıtay’a göre kanuna aykırı şiddet, tehditler, şantaj, hürriyetinden yoksun kılma eylemleri insan ticareti suçunun işlenmesinin araçlarıdır ve ilkesel olarak bu eylemler suçların içtiması ilkesi kapsamında hakim olan suçun içinde erimektedirler. Suçun manevi unsuru açısından Yargıtay, failin kötü niyetli olarak eylemde bulunmasının zorunlu olduğu kanaatindedir. Yargıtay bu kötü niyetin varlığının, güç kullanarak veya tehdit yoluyla ve bir kişinin çalışmasını istismar etmek amacıyla, kişinin işe alınması, nakli, götürülmesi, yardım edilmesi veya özgürlüğünden yoksun bırakılması bilgisine sahip olma ve bu eylemler hususundaki isteklilikten çıkarsamasının yapıldığını belirtmektedir. Yargıtay’a göre gerek mağdurun doğrudan suç failinin menfaati için veya faile daha sonra ödeme yapacak olan üçüncü kişiler için çalışmasını tedarik ederek böylesi bir istismar gerçekleşmiş olmaktadır ve dikkatsizlik yeterli değildir.

35. Ceza Kanunu zorla çalıştırma hususunda özel bir hüküm ihtiva etmemektedir. Madde 323A, bu kanuna 3064/2002 sayılı kanunla dahil edilmiş (insan ticaretinin, cinsel özgürlüğe karşı suçların, çocuk pornografisinin ve daha genel olarak cinsel istismarın önlenmesine yönelik) aynı zamanda Avrupa Birliği Konseyi’nin insan ticaretiyle mücadele hususundaki 19 Temmuz 2002 gün ve 2002/629/JHA sayılı Taslak Kararının konusu olmuştur. Bu düzenlemenin yerini Avrupa Parlamentosu’nun ve Avrupa Birliği Konseyi’nin insan kaçakçılığının önlenmesi, insan kaçakçılığı ile mücadele ve mağdurların korunmasına dair 5 Nisan 2011 tarihli 2011/36 sayılı Direktifi almış, anılı düzenleme Yunanistan tarafından 11 Ekim 2013 gün ve 4198/2013 sayılı Kanun ile kabul edilmiştir.

36. 4198/2013 sayılı Kanun Ceza Muhakemesi Kanununun bazı maddelerini tadil etmiş ve m.226B hükmünü (tanıklar- insan kaçakçılığı ile fuhuşa yardım ve fuhuştan menfaat sağlama suçlarının mağdurları) eklemiştir. Maddenin ilgili bölümleri şöyledir:

“1. Ceza Kanunu Madde 323A suçunda belirtilen fiillerin mağdurun tanıklığına başvurulduğunda, bir psikolog ve psikiyatr uzman olarak görevlendirilir

...

2. Psikolog veya psikiyatr, hakimler ve soruşturmayı yürüten kişilerle işbirliği içerisinde görüşme için mağduru hazırlar. Bu amaca uygun olarak uygun teşhis metotlarına başvurur, mağdurun düşünme/soyutlama kapasitesine ve ruhsal durumuna ilişkin görüş verir ve dosyanın bir parçasını oluşturan görüşlerini içeren bir rapor hazırlar. ...

3. Mağdurun beyanı yazılı olarak alınır ve mümkün olan hallerde elektronik olarak kaydedilir. ...

4. Mağdurun yazılı beyanı duruşma sırasında okunur.

...”

37. İşbu davanın öncesinde Yunanistan 25 Eylül 1926 tarihli Köle Ticaretinin ve Köleliğin Önlenmesine Dair Cenevre Sözleşmesi’ni, Uluslararası Çalışma Örgütü’nün zorla çalışma hakkındaki 28 Haziran 1930 tarihli 29 numaralı Sözleşmesi’ni (UÇÖ Sözleşme No:29) ve 30 Nisan 1956 tarihli Köleliğin Kaldırılmasına Dair Ek Sözleşme’yi ve Aralık 2000 tarihli “Palermo Protokolü’nü” kabul etmiştir. Avrupa Konseyi’nin 16 Mayıs 2005 tarihli İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi’ni Yunanistan 17 Kasım 2005 tarihinde imzalamış, 11 Nisan 2014 tarihinde onaylamıştır. Sözleşme, 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

III. KONUYLA İLGİLİ ULUSLARARASI HUKUK

38. Mahkeme zorla çalıştırma, hizmetkarlık, kölelik ve insan ticareti hakkında uluslararası sözleşmelerin hükümlerini ortaya koyan *Siliadin / Fransa* (B.No: 73316/01, AİHM 2005-VII) kararındaki 49 ve 50 arası paragraflar ile *Rantsev / Kıbrıs ve Rusya* (B.No: 25965/04, AİHM 2010) kararındaki 137 ve 174 arası paragraflara atıfta bulunmaktadır (25 Eylül 1926 tarihli Cenevre Kölelik Sözleşmesi; UÇÖ’nün 29 nolu Sözleşmesi; 2 Aralık 1949 tarihli Kişilerin Ticaretinin ve Diğerlerinin Fuhuşuna Dair İstismarın Engellenmesi Hakkında Sözleşme; 30 Nisan 1956 tarihli Köleliğin Kaldırılmasına Dair Ek Sözleşme; UÇÖ’nün 1957 tarihli Zorla Çalıştırmaya Dair Sözleşmesi (Sözleşme No:105); Aralık 2000 tarihli “Palermo Protokolü”; 16 Mayıs 2005 tarihli İnsan Ticaretine Karşı Mücadele Hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesi ve Avrupa Konseyi’nin bu alandaki çalışmasından konuyla ilgili olan alıntılar (Parlamententer Meclisi’nin 26 Haziran 2001 ve 1523 sayılı ile 22 Haziran 2004 tarihli ve 1623 sayılı Tavsiye Kararları; İnsan Ticaretine Karşı Sözleşme’nin Açıklayıcı Raporu).

A. Uluslararası Çalışma Örgütü

39. 29 nolu UÇÖ Sözleşmesi’nin m.2/1 hükmü şöyledir:

“ ... *zorla veya mecburi çalıştırma* kavramı herhangi bir kişinin ceza tehdidi altında ve bu kişinin gönüllü olmadan mecbur edildiği tüm iş veya hizmetler anlamına gelir.

40. Ayrıca UÇÖ'nün Çalışmaya Dair Temel Prensipler ve Haklar Bildirgesi sonrasındaki Uluslararası Çalışma Konferansı tarafından 2009 yılında kabul edilen "Zorlamanın Bedeli" başlıklı Küresel Rapordan alıntılanan aşağıdaki paragraflar da dikkate değerdir:

"24. UÇÖ'nün zorla çalışmaya ilişkin tanımı iki temel unsur ihtiva etmektedir. Bir ceza tehdidi altında mecbur edilen iş veya hizmet olup, gönüllülük olmadan üstlenilmektedir. UÇÖ'nün denetim organlarının çalışması her iki unsurundan aydınlığa kavuşmasına hizmet etmiştir. Cezanın, cezai yaptırımlar biçiminde olması zorunluluğu bulunmamakta, hakların ve imtiyazların kaybedilmesi biçiminde de olabilmektedir. Dahası ceza tehdidi pek çok biçimde tezahür edebilir. Tartışmalı bir şekilde en aşırı biçimi fiziksel şiddet veya fiziksel kısıtlamalar, hatta mağdura veya ailesine yönelik ölüm tehditleri ihtiva edebilir. Bazı hallerde daha incelikli ve bazı hallerde psikolojik tabiatı olan tehdit biçimleri mevcut olabilir. UÇÖ'nün incelediği durumlar istihdam ilişkisinin mevzuata aykırı olduğu durumlarda mağdurların polise veya göç idaresine ihbar edileceği tehdidi veya yaşadıkları yerlerin dışındaki uzak şehirlerde fuhuşa mecbur edilen kızların yaşadıkları köyün yaşlılarına ihbar edileceğini içermektedir. Diğer cezalar, bazıları borçlarla bağlantılı ekonomik cezalar da dahil olmak üzere finansal mahiyette olabilir. Bazen işverenler, işçileri kimlik kartlarını teslim etmeye zorlayabilir veya mecburi çalışmaya zorlayabilmek için bu belgelere el koyacağı tehdidini kullanabilir.

25. "Gönüllü teklif etme" açısından, UÇÖ organları meseleye ilişkin çeşitli durumlara değinmiştir: rızanın esas ve biçimi, harici zorlayıcıların veya dolaylı baskının rolü ve özgürce verilen rızanın iptali ihtimali. Başlangıçta pek çok mağdur dolandırıcılık veya bir kısım desiselerle zorla çalışma ilişkisine kendi tercihlerinin dışında girmekte, sadece bir süre sonra yasal, fiziksel ve psikolojik baskı nedeniyle çalışma ilişkisini sonlandırma özgürlüğüne sahip olmadıklarını fark etmektedirler. Desise ve dolandırıcılığın kullanıldığı durumlarda ilk aşamada verilmiş olan rızanın dikkate alınmaması söz konusu olabilir."

B. Birleşmiş Milletler

41. Uluslararası Organize Suçlara Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ni tamamlayan, İnsan Ticaretinin Özellikle Kadınların ve Çocukların Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol m.3/a hükmü şöyledir:

"Bu Protokol'ün amaçları bakımından:

(a) 'İnsan ticareti', kuvvet kullanarak veya kuvvet kullanma tehdidi ile veya diğer bir biçimde zorlama, kaçırma, hile, aldatma, nüfuzu kötüye kullanma, kişinin çaresizliğinden yararlanma veya başkası üzerinde denetim yetkisi olan kişilerin rızasını kazanmak için o kişiye veya başkalarına kazanç veya çıkar sağlama yoluyla kişilerin istismar amaçlı temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınması anlamına gelir. İstismar terimi, asgari olarak, başkalarının fuhuşunun istismar edilmesini veya cinsel istismarın başka biçimlerini, zorla çalıştırmayı veya hizmet ettirmeyi, esareti veya esaret benzeri uygulamaları, kulluğu veya organların alınmasını içerecektir.

C. Avrupa Konseyi

42. Avrupa Konseyi'nin İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'nin (Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Sözleşme¹) ilgili hükümleri şöyledir:

Madde 4- Tanımlar

İşbu Sözleşmenin amaçları için:

a “İnsan ticareti”, kuvvet kullanarak veya kuvvet kullanma tehdidiyle veya diğer zorlama biçimleriyle, kaçırma, hile, aldatma, nüfuzu kötüye kullanma veya kişinin çaresizliğinden yararlanma veya başkası üzerinde denetimi olan kişilerin rızasını elde etmek için kazanç veya çıkar sağlanması yoluyla kişilerin istismar amaçlı tedarik edilmesi, nakli, sevk edilmesi, barındırılması veya teslim alınması anlamına gelir. İstismar terimi, asgari olarak, başkalarının fuhuşunun istismar edilmesini veya cinsel istismarın başka biçimlerini, zorla çalıştırmayı veya hizmet ettirmeyi, esareti veya esaret benzeri uygulamaları, kulluğu veya organların alınmasını içerir;

b İşbu maddenin (a) bendinde belirtilen istismar maksadıyla yine (a) bendinde sayılan araçlar kullanıldığı takdirde “insan ticareti” mağdurunun rızası geçersizdir.

c Çocuğun istismar amaçlı temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınması, işbu maddenin (a) bendinde öngörülen yöntemlerden herhangi birini içermese bile “insan ticareti” olarak kabul edilir;

d “Çocuk” 18 yaşının altındaki herhangi bir kişi anlamına gelir;

e “Mağdur” işbu maddede tanımlandığı biçimde insan ticaretine maruz kalan herhangi bir gerçek kişi anlamına gelir.”

Madde 5 – İnsan Ticaretinin Önlenmesi

”

1. Her bir Taraf, insan ticaretinin önlenmesi ve insan ticaretiyle mücadelede sorumlu muhtelif birimler arasında ulusal eşgüdümün kurulması veya güçlendirilmesi için tedbirler alır.
2. Her bir Taraf, insan ticaretinin önlenmesi için araştırma, bilgilendirme, bilinçlendirme ve eğitim kampanyaları, sosyal ve ekonomik girişimler ve eğitim programları yoluyla özellikle insan ticaretine karşı savunmasız kişilere ve insan ticareti alanında çalışanlara yönelik etkili program siyasaları oluşturur ve/veya güçlendirir.

...”

Madde 10 – Mağdurların Tespiti

"2. Her bir Taraf, mağdurların gerekli hallerde diğer Taraflarla ve destek sağlamakla görevli kuruluşlarla işbirliği halinde tespit edilebilmesi için gerekli mevzuat düzenlemelerini ve diğer tedbirleri kabul eder. Her bir Taraf, yetkili birimlerin bir kişinin insan ticareti mağduru olduğuna kanaat getirmek için geçerli

¹ Ç.N. Kararda atıfta bulunulan Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi hükümlerinin Türkçe tercümelemleri, Avrupa Konseyi internet sitesinde yayınlanan Türkçe tecümeden alınmıştır (<https://rm.coe.int/1680492857>, 26.05.2022).

sebeplerinin olması halinde, söz konusu kişinin işbu Sözleşme'nin 18. maddesinde belirtilen bir suçun mağduru olup olmadığına ilişkin ilgili makamlar tarafından yürütülen soruşturma süreci tamamlanana kadar sınır dışı edilmemesini ve 12. maddenin 1 ve 2.fıkralarında belirtilen desteği almasını temin eder.”

Madde 13 – İyileşme ve Düşünme Süresi

1. “Her bir Taraf, bir kişinin mağdur olduğuna inanılması için geçerli sebeplerin varlığı halinde, o kişiye en az 30 günlük bir iyileşme ve düşünme süresini iç hukukunda sağlar. Bu süre, söz konusu kişinin iyileşmesi ve tacirlerin etkisinden kurtulması ve/veya yetkili birimlerle kurulacak işbirliği konusunda bilinçli karar vermek için yeterli bir süre olmalıdır. Bu süre zarfında o kişiye yönelik herhangi bir sınır dışı etme kararı infaz edilemeyecektir. Bu düzenleme yetkili birimler tarafından yürütülen ilgili ulusal takibatın her safhasındaki ve özellikle suçların soruşturulması ve kovuşturulmasına yönelik işlemlere halel getirmez. Bu süre zarfında, Taraflar söz konusu kişilere kendi ülkelerinde ikamet izni verirler.

2. Bu süre zarfında, bu maddenin 1. fıkrasında sözü edilen kişiler, 12. maddenin 1. ve 2. fıkralarında belirtilen hususlardan yararlanma hakkını haizdirler.

3. Taraflar, kamu düzeni gerekçesiyle veya kişinin mağdur konumunun hatalı saptandığının anlaşılması halinde bu süreye riayet etmekle yükümlü değildir.”

Madde 15 – Tazminat ve Yasal Giderim

“

1. Her bir taraf, yetkili makamlarla ilk temaslarından itibaren mağdurlara ilgili adli ve idari işlemlerde anlayacakları bir dilde bilgiye erişim imkanı temin eder.

2. Her bir Taraf, iç hukuk düzenlemeleri uyarınca, iç hukukunda mağdurlara hukuki yardım ve ücretsiz adli yardım alma hakkı sağlar.

3. Her bir Taraf, iç hukukunda, mağdurlara suçun faillerinden tazminat alma hakkı sağlar.

4. Her bir Taraf, iç hukukuna uygun olarak, mağdurların tazminat almalarının güvence altına alınması amacıyla, örneğin, mağdurlara tazminat ödenmesi için bir fon kurulması veya 23. maddede öngörülen tedbirlerin uygulanmasıyla elde edilecek gelirlerle finanse edilen sosyal yardım ve mağdurların sosyal bütünleşmesi amacını güden programlar gibi gerekli olabilecek mevzuat düzenlemelerini ve diğer tedbirleri kabul eder.”

43. Sözleşme'nin Açıklayıcı Raporu'nun konuyla ilgili paragrafları şöyledir:

“74. Tanım uyarınca insan kaçakçılığı, her birisi tanımda verilen listede tespit edilebilecek üç temel bileşenin bir araya gelmesinden müteşekkildir:

-Fiil: ‘kişilerin tedarik edilmesi, nakli, sevk edilmesi, barındırılması veya teslim alınması’;

-Yöntemiyle: ‘kuvvet kullanarak veya kuvvet kullanma tehdidi ile veya diğer bir biçimde zorlama, kaçırma, hile, aldatma, nüfuzu kötüye kullanma, kişinin çaresizliğinden yararlanma veya başkası üzerinde denetim yetkisi olan kişilerin rızasını kazanmak için’;

– İstismar amacıyla ‘asgari olarak, başkalarının fuhuşunun istismar edilmesini veya cinsel istismarın başka biçimlerini, zorla çalıştırmayı veya hizmet ettirmeyi, esareti veya esaret benzeri uygulamaları, kulluğu veya organların alınması’.

75. İnsan ticareti, bu unsurların tek başlarına mevcudiyeti değil birleşimidir. ...

76. İnsan ticaretinin mevcut olabilmesi için bu üç kategorinin (eylem, araç ve amaç) unsurlarının birlikte mevcut olması zorunludur. ...

77. Dolayısıyla insan ticareti kar amacıyla örgütlü bir şekilde insanların naklinden çok daha fazla anlama gelmektedir. İnsan ticaretini yabancıların sınırdan geçirilmesinden ayıran kritik ek unsurlar sayılan yöntemlerin (güç, kandırma, kırılabilirlik durumunun kötüye kullanımı ve saire) sürecin tamamı veya bir kısmında kullanılması ve bu yöntemin istismar aracılığıyla kullanılmasıdır.

...

81. Tehdit veya güç kullanımı veya diğer cebir türleri, kaçırma, dolandırma, kandırma, yetkinin kötüye kullanımı ve kırılabilirlik durumunun kötüye kullanımı, bir başka kişi üzerinden kontrolü olan kişinin onayının alınması amacıyla ödeme yapılması, ödeme tahsil edilmesi veya menfaat teminidir.

82. Mağdurların amaçlanan istismardan ziyade kendilerini çekici bir işin beklediğine inanmasının sağlandığı durumlarda, dolandırıcılık ve kandırma insan kaçakçıları tarafından sıklıkla başvurulmaktadır.

83. Kırılabilirlik konumunun kötüye kullanılmasıyla kastedilen kötüye kullanmaya boyun eğme dışında gerçek veya kabul edilebilir bir alternatifi olmayan kişinin içinde bulunduğu durumun, her türlü şekilde kötüye kullanılmasıdır. Kırılabilirlik fiziksel, psikolojik, duygusal, aileyle ilişkili, sosyal veya ekonomik olsun veya olmasın her türlü şekilde tezahür edebilir. Örneğin kırılabilirlik durumu mağdurun idari konumunun kanuna aykırılığı, güvensizliği, ekonomik bağımlılığı veya bozulmaya meyilli sağlığını içerebilir. Kısaca kırılabilirlik, insanın istismarı kabul etmeye mecbur kaldığı her türlü zorluk durumu olabilir. Böylesi bir durumu açıkça kötüye kullananlar, hiçbir kimsenin geçerli bir şekilde feragat edemeyeceği insan haklarını, insan vakarını ve bütünlüğünü ihlal etmektedir.

...

85. Amaç kişinin istismarı olmak zorundadır. Sözleşme ilgili hükmü şöyledir: “İstismar terimi, asgari olarak, başkalarının fuhuşunun istismar edilmesini veya cinsel istismarın başka biçimlerini, zorla çalıştırmayı veya hizmet ettirmeyi, esareti veya esaret benzeri uygulamaları, kulluğu veya organların alınmasını içerir.”. Ulusal mevzuat diğer istismar türlerini de kapsayabilir. Buna karşın mevzuat en azından yukarıda anılan istismar türlerini insan ticaretinin bileşenleri olarak kapsamak zorundadır.

86. Tanımda ifade edilen cinsel istismar, çalışma istismarı ve organların alınması şeklindeki istismar türleri, suç faaliyeti kapsamında talebin ortaya çıktığı her türlü sektörde istismar için insanların tedarik edilmesi amacıyla her geçen gün çeşitlenmektedir.

...

89. Sözleşme “zorla çalışmayı” tanımlamamaktadır. Hal böyle olmakla birlikte İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi (m.4), Kişisel ve Siyasal haklar Sözleşmesi (m.8), Zorla veya Mecburi Çalışmaya Dair 1930 UÇÖ Sözleşmesi (Sözleşme No:29) ve Zorla Çalışmanın Lağvedilmesine Dair 1957 UÇÖ Sözleşmesi (Sözleşme No: 105) gibi konuyla ilgili uluslararası belgeler bulunmaktadır.

90. AIHS m.4 herhangi bir tanımlama yapmaksızın zorla çalışmayı yasaklamaktadır. AIHS kaleme UÇÖ’nün 29 Haziran 1930 tarihli Zorla veya Mecburi Çalışmaya Dair 1930 tarihli UÇÖ Sözleşmesi’ni (Sözleşme No:29) model olarak almışlardır. Sözleşme zorla veya mecburi çalışmayı “bir kişinin ceza tehdidi altında ve bu kişinin tam isteği olmadan mecbur edildiği tüm iş veya hizmetler” olarak tanımlamıştır. Mahkeme *Van der Müsselle / Belçika* (23 Kasım 1983 tarihli karar, Series A, No.70, para.37) kararında ön rıza ölçütünün “nisbi önemle” ilişkilendirilmiş olduğunu belirtmiş ve davanın tüm koşullarını değerlendirmeye alan bir yaklaşımı tercih etmiştir. Mahkeme özellikle bazı durumlarda, bir hizmetin “öncesinde gönüllü olarak kabul edilmiş bir hizmet olarak” ele alınamayacağını gözlemlemiştir. Mahkeme bu nedenle anılı kişinin rızasının zorla çalışmanın bulunmadığı çıkarımı için yeterli olmayacağına hükmetmiştir. Dolayısıyla, rızanın geçerliliğinin davanın tüm koşullarının ışığında değerlendirmesi gerekmektedir.

...

97. Madde 4/b hükmü şöyledir: ‘İşbu maddenin (a) bendinde belirtilen istismar maksadıyla yine (a) bendinde sayılan araçlar kullanıldığı takdirde “insan ticareti” mağdurunun rızası geçersizdir.’ Rıza meselesi basit bir mesele değildir ve özgür iradenin nerede sona ereceğini ve sınırlamanın nerede başladığını tespit etmek kolay değildir. İnsan ticaretinde insanların bazıları kendilerini bekleyen şeyin ne olduğunu bilmemekte, bazıları ise örneğin fuhuş yapacaklarını bilmeleri gibi kendilerinden beklenen şeyden tamamıyla haberdardır. Buna karşın, bazıları istihdam arzusunda olabilir ve fuhuş yapma arzusunda da muhtemelen olabilir, her şeye rağmen bu durum bu kişilerin her türlü kötüye kullanmaya tabi tutulmaya rıza gösterdikleri anlamına gelmemektedir. Bu nedenle m.4/b, mağdur istismara rıza gösterebilir veya göstermesin insan ticaretinin mevcut olduğunu düzenlemektedir.”

44. Ayrıca İnsan Ticaretine Karşı Eylem Uzmanlar Grubu’nun (GRETA) faaliyetlerine ilişkin 4.Genel Raporu (1 Ağustos 2013 ve 30 Eylül 2014 dönemi) tespitleri şöyledir:

“GRETA (İnsan Ticaretine Karşı Eylem Uzmanlar Grubu) bazı ülkelerce neredeyse hususi olarak cinsel istismar açısından insan ticareti (İT) meselesine odaklandığını ve diğer amaçlarla insan ticaretine yönelik önleyici tedbirler açısından yapılanların yeterli olmadığını tespit etmektedir. Örneğin GRETA, çalışma istismarı açısından İspanyol yetkilileri İT konusunda farkındalık artırma ve çocuklar dahil İT’ye dair bilgi ve eğitim faaliyetleri açısından tedbirler geliştirmeleri hususunda ısrarla tavsiyede bulunmuştur.”

GRETA, 5. Genel Raporunda (1 Ekim 2014’ten 31 Aralık 2015’e kadar olan dönem) ek olarak aşağıdaki değerlendirmede bulunmuştur:

“94. Sözleşme’nin 10.maddesi insan ticareti mağdurlarının tespiti açısından Taraf Devletler üzerinde pozitif bir yükümlülük tesis eder. Sözleşme, resmi makamların çocuklar dahil mağdurların tespiti ve mağdurlara yardım hususlarında eğitilmiş ve nitelikli personele sahip olmasını ve resmi makamların birbirleri ve örneğin STK’ler

gibi konuyla ilgili destek kuruluşları ile işbirliği içerisinde olmalarını gerektirmektedir. Mağdurların tespiti zaman alan bir süreçtir. Tespit sürecinin tamamlanmadığı bir durumda dahi yetkili makamlarca bir kişinin mağdur olduğuna inanmak için yeterli gerekçenin mevcut olduğu kanaatine ulaşılar ulaşılmaz, kişinin ilgili Devletin topraklarından, ister kişinin menşei ülkeye ister üçüncü bir ülkeye, gönderilmemesi zorunludur.

...

97. GRETA İtalya açısından ayrıca bazı sektörlerde “resmi olmayan ekonomik faaliyetin” hatırı sayılır hacmi nedeniyle çalışma istismarı amaçlı insan ticareti mağdurlarının ilk elden tespitinin özellikle güç olduğunu gözlemlemiştir. İtalyan göçmen mevzuatının halihazırda düzensiz göçmen olarak İtalya’da bulunan işçilerin istihdamına yönelik bir imkan ihtiva etmemesi dolayısıyla, bu kişilerin istihdam edilebilmelerinin tek imkanı kayıt dışı ekonomidir ve anılan istihdam çok sıklıkla da istismar koşulları altında gerçekleşmektedir. Çok sayıda düzensiz göçmenin yaygın istismar edildiği sektörler tarım, inşaat ve tekstildir. GRETA, düzeniz göçmenlerin insan ticareti açısından kırılganlıklarının azaltılması amacıyla tedbirler alması ve göçmen mevzuatının özellikle de yasa dışı ülkeye giriş ve ülkede kalmanın yansımaları üzerine, insan ticareti mağdurlarının tespiti ve korunması ile faillerin kovuşturulması açısından çalışma yürütmesini İtalyan resmi makamlarına ısrarla tavsiye etmektedir.

98. İspanya’ya ilişkin raporda GRETA, sınır polisi, sığınma yetkilileri, yabancılar için geçici kabul merkezleri (özellikle de özerk Ceuta ve Melilla şehirlerinde), mülteciler için geçici kabul merkezleri ile üçüncü ülke vatandaşlarının sınır dışı edilmeyi bekledikleri düzensiz göçmenler için geçici kabul merkezleri ve sınır dışı etme kararlarını alan yargı birimlerindeki çalışanlar arasında insan ticareti mağdurlarının hakları hususunda eğitimin ve farkındalığın mevcut olmamasından kaygı duymuştur.”

D. Avrupa Birliği

45. Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı’nın m.5 hükmü şöyledir:

Köleliğin ve Zorla Çalışmanın Yasaklanması

1. Hiç kimse köle veya kul olarak tutulamaz.
2. Hiç kimse zorla veya mecburi olarak çalıştırılmaz.
3. İnsan kaçakçılığı yasaktır.

46. İnsan ticareti ile mücadele hakkında 19 Temmuz 2002 gün ve 2002/629/JHA sayılı Konsey Çerçeve Kararı şöyledir:

Madde 1

Çalışma İstismarı ve Cinsel İstismar Amaçlı İnsan Ticaretine İlişkin Suçlar

“1. Her üye ülke aşağıda belirtilen eylemlerin cezalandırılmasını temin etmek amacıyla gerekli tedbirleri alır:

Aşağıda belirtilen hallerde kişi üzerindeki kontrolün değış tokuş edilmesi veya kontrolün nakli de dahil olmak üzere kişilerin tedarik edilmesi, nakli, sevk edilmesi, barındırılması veya sonradan teslim alınması'

- (a) Kaçırılma dahil cebrin, gücün veya tehditin kullanılması, veya
- (b) Aldatma veya dolandırıcılığın kullanılması veya
- (c) Yetkinin veya mesele konusu kötüye kullanmaya boyun eğmek dışında gerçek veya kabul edilebilir bir alternatifi bulunmayan kişinin kırılmalılık durumunun kötüye kullanılması veya
- (d) Zorla ve mecburi çalışma veya hizmet, kölelik veya kulluğa benzer uygulamalar veya diğerlerinin fuhuşunun istismar edilmesi veya pornografi dahil diğer cinsel sömürü amacı da dahil olmak üzere ve bunlarla da sınırlı olmamak kaydıyla kişinin çalışması veya hizmetlerinin istismar edilmesi amacıyla kişi üzerinde kontrole sahip olan kişinin rızasını temin etmek amacıyla ödeme veya bir kısım yararların temini veya alınması.

2. İnsan ticareti mağdurunun, amaçlanan veya gerçekten var olan, istismara ilişkin onayı, birinci paragrafta belirtilen yöntemlerin kullanılmış olduğu durumlarda önemini kaybeder.

3. Birinci paragrafta belirtilen eylemin bir çocuğu ihtiva etmesi durumunda, eylem birinci paragrafta belirtilen yöntemlerden birisinin kullanılmadığı hallerde bile insan ticareti suçı olarak cezalandırılır.

4.İşbu Çerçeve Kararın amaçları çerçevesinde “çocuk” 18 yaşın altındaki her insandır.”

Madde 2

Teşvik, Yardım, Yataklık ve Teşebbüs

“Her Üye Devlet, birinci paragrafta belirtilen suçların teşvikini, bu suçlara yardım, yataklık ve teşebbüsün cezalandırılmasının temini amacıyla gerekli tüm tedbirleri alır.”

Madde 7

Mağdurların Korunması ve Mağdurlara Yardım

“1. Üye ülkeler, işbu Çerçeve Karar kapsamındaki suçların soruşturulması ve kovuşturulmasının, en azından m.6/1-a'nın uygulandığı vakalarda, suçun mağduru olan kişinin bildirimine veya şikayetine tabi tutulmamasını temin eder.

...”

47. 2002/629/JHA sayılı Konsey Çerçeve Kararı'nın yerini alan insan ticaretinin önlenmesi, mücadele ve mağdurların korunmasına dair Avrupa Parlamentosu'nun 2011/36/EU sayılı ve Avrupa Konseyi'nin 5 Nisan 2011 tarihli Direktif'inin ilgili hükümleri şöyledir:

Madde 1**Konu**

“İşbu Direktif insan ticareti alanındaki suçlar ve yaptırımların tanımı hususunda asgari kurallar ihdas eder. Direktif işbu suçun önlenmesinin ve dolayısıyla da mağdurların korunmasının güçlendirilmesi amacıyla ayrıca cinsiyet bakış açısını da dikkate alarak ortak hükümler tesis eder.”

Madde 2**İnsan Ticaretiyle İlgili Suçlar**

“1. Üye ülkeler aşağıda belirtilen kasıtlı eylemlerin cezalandırılmasını temin amacıyla gerekli önlemleri alırlar:

Kuvvet kullanma tehdidi veya kuvvet kullanarak veya diğer biçimlerde icbar etme, kaçırma, hile, aldatma, yetki veya kişinin kırılabilirlik durumunu kötüye kullanma veya başkası üzerinde denetim yetkisi olan kişilerin rızasını kazanmak için o kişiye veya başkalarına kazanç veya çıkar sağlama yoluyla kişilerin istismar amaçlı temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınması.

2. Kırılabilirlik konumu, kişinin ilgili kötüye kullanmaya boyun eğmek dışında gerçek veya kabul edilebilir bir alternatif içinde bulunmadığı durumdur.

3. İstismar terimi asgari olarak başkalarının fuhuşunun istismar edilmesini veya cinsel istismarın başka biçimlerini, dilenme, kölelik veya köleliğe benzer uygulamalar, kulluk da dahil zorla çalışmayı veya hizmet etmeyi veya suç faaliyetlerinin istismarını veya organların alınmasını içerir.

4. İnsan ticareti mağdurunun, amaçlanan veya gerçekten var olan, istismara ilişkin onayı, birinci paragrafta belirtilen yöntemlerin kullanılmış olduğu durumlarda önemini kaybeder.

5. Birinci paragrafta belirtilen eylemin bir çocuğu ihtiva etmesi durumunda, eylem birinci paragrafta belirtilen yöntemlerden birisinin kullanılmadığı hallerde bile insan ticareti suçu olarak cezalandırılır.

6. İşbu Çerçeve Kararın amaçları çerçevesinde “çocuk” 18 yaşın altındaki her insandır.”

Madde 3**Teşvik, Yardım, Yataklık ve Teşebbüs**

“Her Üye Devlet, m.2’de belirtilen suçların teşvikini, bu suçlara yardım, yataklık ve teşebbüsün cezalandırılmasının temini amacıyla gerekli tüm tedbirleri alır.”

Madde 4**Cezalar**

“1. Üye Devletler, m.2’de belirtilen bir suçun en az maksimum 5 yıl hapis cezasıyla cezalandırılabilir bir suç olmasının temini amacıyla gerekli tedbirleri alır.

2. Üye Devletler aşağıdaki hallerde m.2’de belirtilen bir suçun en az maksimum 10 yıl hapis cezasıyla cezalandırılabilir bir suç olmasının temini amacıyla gerekli tedbirleri alır:

(a) Suçun özellikle kırılabilir bir mağdura karşı işlenmiş olması, mağdur işbu Direktif bağlamında en azından çocuk mağdurları içine alır;

(b) Suçun, örgütlü suçla mücadeleyle dair 24 Ekim 2008 gün ve 2008/841/JHA sayılı Konsey Çerçeve Kararı'nın mahiyeti çerçevesinde ve bir suç şebekesinin faaliyeti kapsamında işlenmiş olması.

(c) Suçun kasten veya mağdurun yaşamını tehlikeye atacak ciddi bir ihmalle işlenmiş olması veya

(d) Suçun ciddi şiddet kullanarak işlenmiş olması veya mağdurda ciddi bir zarara neden olmuş olması.

3. Üye Devletler m.2'nin atıfta bulunduğu bir suçun görevi sırasında bir kamu görevlisi tarafından işlenmiş olması halinin ağırlaştırıcı faktör olarak kabul edilmesinin temini amacıyla gerekli önlemleri alır.

4. Üye Devletler m.3'ün atıfta bulunduğu bir suçun, failin teslim olmasını gerektiren etkili, ölçülü ve caydırıcı cezalarla cezalandırılabilir olması amacıyla gerekli önlemleri alır.”

IV. MANOLADA'DAKİ DURUMA İLİŞKİN RAPORLAR

A. Kamu Denetçisi

48. Yunan Kamu Denetçisi Ilia İlçesinde yabancıların geniş çaplı istismar edildiğine dair çok sayıda vakaya dair yazılı ve dijital medyada çeşitli makalelerin yayınlanmasını müteakiben 22 Nisan 2008 tarihinde bir rapor tanzim etmiştir.

Kamu Denetçisi raporunda çeşitli hükümet departmanları ve birimlerinin ve ayrıca Cumhuriyet savcılığı bürosunun dikkatini çekerek Manolada'daki duruma dair yorumlarda bulunmuş ve durumun iyileştirilmesine yönelik tavsiyelerini dile getirmiştir.

49. Kamu denetçisi, anılı bölgede yüzlerce ekonomik göçmenin maddi olanakları kısıtlı, derme çatma kamplarda yaşadığını tespit etmiştir. Kamu Denetçisi, kötü çalışma koşullarına tabi tutulmanın dışında, basında çıkan haberlere göre göçmenlerin işverenlerinin – çilek seralarının sahiplerine “utanç seraları” olarak atıfta bulunmaktadır – serbest zamanlardakiler de dahil olmak üzere göçmenlerin hareketlerini denetime tabi tutmaları nedeniyle göçmenlerin özgürlüklerinden yoksun bırakılmış gibi görüldüğünü tespit etmiştir.

50. Kamu denetçisi, basında çıkan aynı haberlere atıfta bulunarak şunları ifade etmiştir: Göçmenlere çok az ödeme yapılmaktadır, kabul edilemez koşullarda çalışmaktadırlar ve çok az olduğu söylenen ücretlerinden (“baraka” kirası, çok ilkel şekilde su ve bazen de elektrik temini, temel gıda maddesi alımı) işverenlerinden bazı hizmetler ve barınma imkanı satın almak amacıyla ödeme yapmak zorunda kalmaktadırlar; kamplardan akan kirli su Avrupa Doğası 2000 Ağı tarafından koruma altındaki doğa alanı olarak ilan edilen Katochi Lagünü'nü kirletmektedir; kötü hijyen koşulları sadece göçmenlerin sağlığı için değil ayrıca yerel halkın sağlığı açısından da kaygı uyandırmaktadır; kamplarda işverenlerce yasa dışı dükkanlar

açılmakta, göçmenler acil ihtiyaçlarını karşılamak için bu dükkanlardan temel maddeler satın almak zorunda kalmaktadırlar; bazı işverenler ücretlerini ödememek amacıyla düzensiz göçmenleri polise ihbar etmektedirler.

51. Kamu denetçisi, çalışma ilişkilerinin baskın karakterinin sanayi devriminin ilk yıllarını andıran şekilde göçmenlerin kontrolsüz bir şekilde istismar edilmesi olduğunu, göçmenlerin işverenlerinin fiziksel ve ekonomik hakimiyeti yoluyla idare edildiğini ifade etmiştir. Kamu Denetçisi kırılğan grupların bu durumdan etkilendiğini ve Devletin tamamıyla pasif durumda kaldığını tespit etmiştir.

52. Kamu Denetçisi çeşitli ulusal resmi kurumlara inceleme yapmaları çağrısında bulunmuş ve uygun olduğunu düşündüğü bir dizi tedbirin tamamının bu kurumlarca alınması tavsiyesinde bulunmuştur.

53. İstihdam Bakanı 26 Mayıs 2008 tarihli mektubu ile 11 adet denetim faaliyetinin gerçekleştirildiği hususunda Kamu Denetçisi'ni bilgilendirmiştir. Bu denetimlerden 8'inde toplu sözleşmede kararlaştırılan ücretlere karşılık gelmeyen ücretlerin söz konusu olduğunu, 2'sinde çocuk işçiliği olduğunu ortaya koymuştur. Kamu denetçisi çeşitli suçlar işlemesi ve çalışma müfettişlerinin talimatlarını göz ardı etmesi nedeniyle bir şirketin ruhsatının askıya alındığını eklemiştir.

B. Avrupa Komisyonu'nun Desteğiyle Göçmen İşçiler İçin Yeniden Entegrasyon Merkezi Tarafından Bildirilen Olaylar

54. “İnsan kaçakçılığı ile mücadele – ve sonrası” (2011) başlıklı projenin bir parçası olarak, Avrupa Komisyonu'nun desteklediği Göçmen İşçiler İçin Yeniden Entegrasyon Merkezi tarafından Yunanistan hakkında hazırlanan rapor, Manolada çilek tarlalarında çalışan göçmenlerin yaşadığı durumun ortaya çıkmasını müteakiben resmi makamların tepkilerini içermektedir. Rapor 2008 yılında basında yayınlanan çok sayıda makaleye atıfta bulunmaktadır. Rapor aşağıda aktarılan bilgileri içermektedir.

55. Manolada'daki göçmen işçilerin durumu *Elefterotypia* isimli gazetenin Pazar günü Epsilon isimli ekinde yayınlanan “Kırmızı altın: acı köklere sahip şekerli tat” başlıklı uzun bir makale ile 2008 yılının bahar ayında kamuoyunun dikkatini çekmiştir. Manolada'daki göçmen işçilerin çalışma koşullarını ayrıntılı olarak tarif eden ve insan ticareti uygulamasını kınayan makale, Yunanistan Parlamentosu'nda bir genel görüşme oturumunun yapılmasına neden olmuştur. Makalenin yayınlanması sonrasında İstihdam Bakanlığı, Çalışma Müfettişliği'ne inceleme yapma talimatı vermiştir. Buna ek olarak Sağlık Bakanlığı, sağlık kontrollerinin yapılması talimatı vermiş, İçişleri Bakanlığı işverenlerin mevsimlik işçilere nezih barınma yerleri hazırlamasını mecbur kılan bir düzenleme hazırlığı yaptığını ifade etmiştir.

56. İstihdam Bakanı ayrıca 2006 ve 2007 yıllarında da teftişler yapıldığını, bu teftişlerin başarılı bir şekilde ceza davası açılmasıyla sonuçlanmadığını tespit etmiştir. Bakan tarafın talimat edilen yeni teftişlerde herhangi bir sonuç doğurmamıştır: çilek üreticilerinin pek çoğu göçmen işçileri başarıyla saklamış, sadece birkaçı düzensiz göçmen (bir veya iki üretici) ve reşit olamayan işçi (iki üretici) istihdam ettikleri gerekçesiyle yargılanmışlardır.

57. Raporun dayanağı olan basında yayınlanan haberlere göre Nisan 2008 tarihinde 1500 işçi çalışmayı reddetmiş ve köy meydanında toplanarak ücretlerinin ödenmesini ve günlük ücretin 30 Euro'ya çıkarılması taleplerinde bulunmuşlardır. “Grev” eyleminin ikinci gününde Komünist Parti'den olan sendikacılar göçmenleri desteklemişler, üreticilerin silahlı gözetmenleri, gazetecilere ve göçmenlerin tutumundan sorumlu tuttıkları sendikacılara saldırmış ve şiddet uygulamışlardır. Ölüm tehditleri aldığı iddia edilen gazetecilerin konu hakkında makale yazma açısından cesaretleri kırılmıştır. O akşam silahlı korumalar, göçmenlerin kulübelerini yıkmış ve onlara gözdağı vermek amacıyla havaya ateş açmışlardır. Polis herhangi bir gözaltı işlemi gerçekleştirmemiştir. Göçmenler kıyıya sığınmış ve geceyi orada geçirmişlerdir.

HUKUK

I. SÖZLEŞME'NİN m.4/2 HÜKMÜNÜN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

58. Başvurucular Manolada çilek tarlalarındaki işlerinin zorla veya mecburi çalışma mahiyetinde olduğu yakınmasında bulunmuşlardır. Başvurucular insan ticaretine tabi tutulmalarının engellenmesine, bu amaca yönelik önleyici tedbirlerin alınması ve suçlu olduklarını düşündükleri işverenlerine yönelik yaptırım uygulanması açısından Devletin pozitif yükümlülük altında olduğunu iddia etmişlerdir. Başvurucular, Devleti bu yükümlülüğü yerine getirmemekle itham etmişlerdir. Aşağıda alıntılanan Sözleşme m.4/2 hükmünün ihlal edildiği yakınmasında bulunmuşlardır:

“2. Hiç kimse zorla çalıştırılmaz veya zorunlu çalışmaya tabi tutulamaz”

A. Kabuledilebilirlik

1. Mağdur statüsü

59. Hükümet Mahkeme'den, Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki yargılamaya katılan sıfatıyla dahil olmamaları nedeniyle listedeki 4, 6, 7, 8, 9, 14, 15, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 33, 38, 39 ve 42 başvurucular açısından başvurunun reddine karar verilmesini talep etmiştir. Hükümet bu

başvurucuların yakınmalarının hem Amaliada Ceza Mahkemesi Savcılığı hem de Patras İstinaf Mahkemesi Savcılığı tarafından reddedilmiş olduğunu ifade etmiştir. Hükümete göre başvurucuların N.V.'nin çilek tarlalarında çalıştıkları ve çalışmaları için ücret almadıkları iddiaları iki savcının tespitlerine dair herhangi bir kuşku yaratmamaktadır. Hükümet bununla bağlantılı olarak Mahkeme'nin kendi değerlendirmesini savcıların değerlendirmesinin yerine ikame edemeyeceğini, ilk derece ve istinaf aşamasındaki savcıların başvurucuların insan ticareti açısından mağdurluk sıfatlarının bulunmadığını tespit etmiş olduğunu eklemiştir.

60. Başvurucular 17 Nisan 2013 tarihindeki olayda yaralanmamış olan 21 başvurucunun çalışan işçiler grubundan olduğunu ve olay günü orada olduklarını ve bu nedenle de mağdur konumunda olduklarını iddia etmişlerdir. Başvurucular soruşturmayı yürüten görevliler tarafından beyanlarına başvuru 102 işçinin durumunu bireysel olarak incelemediği için Amaliada Cumhuriyet Savcılığı'nı eleştirmişlerdir. Başvurucular Cumhuriyet savcısının beyanlarına dair toplu bir değerlendirme yaptığını ve sadece bazı beyanlarda bulunduğunu belirttiği çelişkilere dayanarak beyanların tamamını reddettiğini iddia etmişlerdir. Başvurucular Amaliada Cumhuriyet Savcısı'nın olayda yaralanmamış olan 21 başvurucuya dair iddiasının konuyla ilgisiz olduğunu ve beyanlarını çürütecek herhangi bir delil içermediğini belirtmişlerdir. Başvurucular Amaliada Cumhuriyet Savcısı'nın yaralama suçlamasına ilişkin kararını verdiği gün, sadece başvurucuların bu suçun mağduru olup olmadığı hususunda bir inceleme yaptığını, buna karşın başvurucuların insan ticareti suçuna ilişkin durumu hakkında bir değerlendirme yapmadığını eklemiştir.

61. Mahkeme, işbu davanın kendine mahsus koşulları çerçevesinde Hükümet'in itirazının bu gruptaki başvurucuların yakınmasının esasıyla çok yakından bağlantılı olduğunu ve özellikle de soruşturmanın etkililiğinin incelenmesiyle ilgili olması nedeniyle itirazın esasla birleştirilmesine görüşünü benimsemiştir (bkz.aşağıda paragraflar 117-22).

2. İç hukuk yollarının tüketilmemesi

62. Hükümet, başvurucuların iç hukuk yollarının herhangi bir aşamasında başvurucuların Sözleşme tarafından garanti alınan haklara – özellikle de başvurucuların Mahkeme'ye sundukları başvurularında dayanmış oldukları - zorla çalışmaya ve insan ticaretine maruz bırakmama hakkına dayanmamış olduklarını iddia etmiştir. Hükümet başvurucuların ulusal mahkemeler önünde dile getirdikleri iddialarının esas olarak iç hukuka dayandığını ifade etmiştir. Hükümet'e göre Sözleşme'nin m.4 hükmüne açık bir şekilde dayanılmaksızın sadece Ceza Kanunu m.323A hükmüne dayanılması, davanın Ağır Ceza Mahkemesi ve Yargıtay Savcısı tarafından Sözleşme kapsamında incelenebilmesi için yeterli olarak değerlendirilemez.

63. Başvurucular çalışmayla bağlantılı istismara yönelik insan ticareti suçlamasıyla ilişkili ceza yargılamasında zorla çalışmaya tabi tutulmama hakkının, hakim mesele olduğunu iddia etmişlerdir. Başvurucular, davalarını ele alan savcılar ve mahkemelere göre zorla çalışmaya tabi tutulmuş olmalarının kuşkudan ari olduğunu iddia etmişlerdir. Başvurucular esasa ilişkin beyanlarında, başvurucuların iddialarının ve Devletin korumasını talep etmelerinin çeşitli Devlet kurumlarının bilgisi dahilinde olduğunun Hükümet tarafından kabul edilmiş olduğunu beyan etmişlerdir. Başvurucular beyanlarında Ceza Kanunu m.323A kapsamındaki yargılamanın, Devletin Sözleşme m.4 kapsamındaki yükümlülüklerine uygun davranmasını temin etme amacıyla başlatıldığı ve zorla çalıştırma yasağının ihlal edilmesine ilişkin şikayetlerin kolluk ve adli makamlar tarafından incelenmiş olduğunun Hükümet tarafından açıkça kabul edilmiş olduğunu belirtmişlerdir.

64. Mahkeme, insan haklarını koruma mekanizması bağlamında iç hukuk yollarının tüketilmesi kuralının bir derece esneklikle ve aşırı şekilcilğe kaçmadan uygulanmasının zorunlu olduğunu, bu kural sadece uygun ulusal mahkemelere başvuru yapılmasını gerektirmekle kalmayıp, Sözleşme tarafından korunan bir hakkı ihlal ettiği iddia edilen mesele konusu kararlara itiraza imkan verecek şekilde tesis edilen yolların kullanılmasını da içermektedir. Normal koşullarda bu kural ayrıca, daha sonra uluslararası düzeyde ileri sürülmesi amaçlanan yakınmaların en azından özü itibarıyla, iç hukukun gerektirdiği sürelerle ve şekli yükümlülüklerle uygun olarak aynı ulusal mahkemeler huzurunda ortaya konulmasını gerektirmektedir.(Bkz, diğerleri ilgili kararlar arasında, *Fressoz ve Roire / Fransa* [BD], B.No: 29183/95, para.37, AİHM 1999-I, ve *Azinas / Kıbrıs* [BD], B.N: 56679/00, para. 38, AİHM 2004-III).

65. Görülmekte olan davada Mahkeme, Patras Ağır Ceza Mahkemesi önündeki yargılamada Cumhuriyet savcısının insan ticaretini yaptırma bağlayan Ceza Kanunu m.323A hükmünün tüm mecburi çalışma türlerini yasaklayan Anayasa m. 22 ile Sözleşme m.4 hükümleri ışığında yorumlanması gerektiğine yönelik iddiasını önemsemektedir (bkz. yukarıda para.18). Mahkeme ayrıca yaralanan 21 başvurucunun Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararını temyiz etmesi için Yargıtay Cumhuriyet Savcısı'na başvurduğunu gözlemlemektedir. Başvurucular, konuyla ilgili başvurularını desteklemek amacıyla Ağır Ceza Mahkemesi'nin Ceza Kanunu m.323A hükmünü doğru bir şekilde uygulayıp uygulamadığının tespiti için yabancı ülke vatandaşlarının kırılgan durumundan faydalanarak istismar edilip edilmediklerine dair incelenmenin yapılmasının gerekli olduğunu iddia etmişlerdir. (bkz. yukarıda para.30). Mahkeme ayrıca, olayda yaralanmamış olan 21 başvurucunun 8 Mayıs 2013 tarihinde Amaliada Cumhuriyet Savcılığı'na itirazlarını sunduklarında "Palermo Protokolü'nü" dayanak gösterdikleri ve çalışmayla bağlantılı olarak onları istismar etmekle

suçlanan işverenlerine karşı Ceza Kanunu m.323A kapsamında ceza davası açılması isteminde bulunduklarını tespit etmiştir (bkz yukarıda para.12).

66. Ağır Ceza Mahkemesi, 30 Temmuz 2014 tarihli kararında 4 sanığın insan kaçakçılığı suçundan beraatine karar vermiştir. Akabinde işçilerin avukatı, Yargıtay Cumhuriyet Savcılığı'na başvurarak Ağır Ceza Mahkemesi kararına karşı temyiz başvurusunda bulunulmasını talep etmiştir. Başvurucular konuyla ilgili taleplerinde insan kaçakçılığı suçlamasının Ağır Ceza Mahkemesi tarafından uygun şekilde incelenmediği iddiasında bulunmuşlardır. Talepçiler, anılı mahkemenin Ceza Kanunu m.323A'yı doğru bir şekilde uygulayıp uygulamadığının tespiti açısından, yabancı ülke vatandaşlarının kırılganlığından onları istismar etmek amacıyla faydalanılıp faydalanılmamış olduğuna dair bir inceleme yapılmasının gerekli olduğu kanaatindedirler.

67. Mahkeme, Ceza Kanununun işbu dava bağlamındaki olaylara ilişkin iki hüküm içerdiğini tespit etmektedir: Köleliği cezai yaptırıma tabi tutan m.323 ve insan ticaretini cezai yaptırıma tabi tutan m.323A. İkinci hükmün açıkça ortaya koyduğu üzere, bir kişinin bu suçtan mahkum edilebilmesi için, madde metninde belirtilen fiilleri mağduru istismar etmek kastıyla icra etmiş olması gerekmektedir. İnsan ticareti sadece cinsel istismar ile sınırlı olmayıp, m.323A'nın özellikle atıfta bulunduğu çalışmanın istismar edilmesini de içine almaktadır. Buna ek olarak Mahkeme, açıkça dayandırılan bir belge olan Palermo Protokolü m.3/a ve Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi m.4/a hükümleri -her iki belge Yunanistan tarafından onaylanmıştır- çerçevesinde insan ticaretinin, Sözleşme m.4'ün kapsamına girdiğini halihazırda kabul etmiştir (bkz. *Rantsev*, yukarıda alıntılanan, para.282).

68. Bu koşullar altında Yunan adli makamlarının insan ticaretinin, zorla veya mecburi çalışmanın yasaklanmasıyla bağlantılı gerekliliklerin farkında olmadıklarını iddia edebilmeleri mümkün değildir. Başvurucular Sözleşme m.4 hükmüne açıkça dayanmaksızın iç hukukta ve uluslararası hukukta gerekçeler tespit etmişler ve bunlara dayanarak Sözleşme'nin anılı maddesinin ihlal edildiğinden açık bir şekilde yakınmışlardır. Böylelikle başvuruçular Sözleşme m.35'in amacına uygun olarak iddia edilen ihlallerden kaçınma ve ihlallere dair giderim sağlama açısından adli makamlar için bir fırsat sağlamışlardır. Dolayısıyla Hükümetin itirazın reddi gerekmektedir.

3. Sonuç

69. Mahkeme Sözleşme m.35/3-a kapsamında başvurunun açıkça temelsiz olmadığını ve herhangi bir nedenle de kabul edilemez bulunmadığını tespit eder. Bu nedenle başvurunun kabuledilebilir olarak ilan edilmesi zorunludur.

B. Esas

1. Tarafların Beyanları

(a) Başvurucular

70. Başvurucular işbu davaya ilişkin olayların açık bir şekilde zorla çalışma durumunun mevcudiyetini ve Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararını Sözleşme m.4 ve diğer uluslararası belgelerde atıfta bulunulan “zorla çalışma” kavramıyla uygunluk içerisinde olmayan “insan ticareti” kavramının çok dar bir yorumuna dayandırıldığını ortaya koyduğunu ileri sürmüştür. Başvurucular Sözleşme m.4'deki yasağın sadece mağdurlarının mutlak zayıflık içerisinde olduğu, özgürlüklerinin tamamen ortadan kalktığı veya dış dünyadan koparıldıkları durumlarda uygulanmadığını iddia etmişlerdir (bkz. yukarıda para.26-27). Başvurucular ek olarak “cezalandırma tehdidi” ve “gönüllü olmayan çalışma” kavramlarının polis veya göç idaresi yetkililerine ihbarda bulunma veya ücretlerin ödenmemesi tehdidi gibi psikolojik tehdidin ince biçimlerini ihtiva ettiğini ileri sürmüşlerdir. Başvurucular, başvuruları ile *Siliadin* (yukarıda atıfta bulunulan para.130) kararındaki başvurucunun durumu arasında benzerlikler bulunduğu kanaatindedir ve bu davada, davaya dayanak ulusal mevzuat ile onun uygulamasının sorumlu Devlet açısından Sözleşme m.4'ün ihlaline neden olacak şekilde kusurlu olup olmadığının Mahkeme tarafından incelenmiş olduğuna dikkat çekmişlerdir.

71. Başvurucular işbu davada sorumlu Devletin, Ceza Kanunu m.323A hükmü ile Palermo Protokolü m.3/a ve İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi m.4/a'nın ihtiva ettiği tanımlar kapsamında bir istismar türü olarak zorla çalışma durumunu önlemediği, onları korumadığı ve mesele konusu fiillerin faillerini cezalandırmadığı gerekçesiyle, pozitif yükümlülüğünü yerine getirmediğini iddia etmişlerdir. Başvuruculara göre, dava dosyasından Yunan makamlarının yabancı işçilerin zorla çalışmaya tabi tutulduğuna işaret eden bir duruma bilerek tolerans gösterdikleri açıktır. Başvurucular, Kamu Denetçisinin Manolada'daki düzensiz göçmenlerin istismar koşulları altında sürekli istihdam edildikleri hususunda resmi makamları bilgilendirmiş olduğunu beyan etmişlerdir (bkz. yukarıda para.48-53). Başvurucular ek olarak Patras Ağır Ceza Mahkemesi'nin bu uyarıya rağmen, üreticilerin üretim biriminin polis tarafından teftiş edilmediğini tespit ettiğini ifade etmişlerdir. Başvurucular, iddialarının gerektiği şekilde araştırılmadığı kanaatindedirler. Başvurucular ayrıca olayda yaralanan işçilerin kendi ana dillerinde değil, güçlkle konuştukları bir dilde beyanlarına başvurulmuş olduğunu ve ayrıca Ağır Ceza Mahkemesi'nin insan ticaretinin mağdurları olarak psikolojik destekten yararlanma talebinin reddedildiğini iddia etmişlerdir. Olayda yaralanmayanlar ise savcısının, dava açılması taleplerini, kısa ve gerekçesiz

olduğunu iddia ettikleri bir kararla reddetmesinin 15 ayı bulduğuna dikkat çekmişlerdir.

72. Son olarak başvuruçular Hükümet'in, konuyla ilgili iç hukukun zorla çalışmayı cezalandırmadığı veya insan kaçakçılığına ilişkin hükümlerin ayrıca zorla çalışmayı örtecek bir şekilde uygulandığı hususları açısından herhangi bir itiraz ileri sürmediğini ileri sürmüştür.

(b) Hükümet

73. Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararından uzun alıntılara atıfta bulunarak Hükümet, karar için yeterli gerekçenin verilmiş olduğunu ve tüm delillerin dikkate alındığını ve özellikle de Ceza Kanunu m.323A hükmünün dar bir şekilde yorumlanmamış olduğunu iddia etmiştir. Hükümet'e göre işbu davanın dayanağını teşkil eden olayların başvuruçuların çalışmasının cezalandırma tehdidi altında talep edilmemiş olduğunun açık olduğunu ve onların hukuki varlığını nesnelerin konumuna indirgeyecek başvuruçulara yönelik hiçbir sahiplik iddiasının uygulamaya geçirilmemiş olduğunu ortaya koyduğunu iddia etmiştir. Hükümet işbu davada fiziksel ve psikolojik baskı unsurlarının bulunmadığını iddia etmiştir. Hükümet başvuruçuların yakındıkları meseleyi değiştirme imkanlarının bulunmadığını eklemiştir. Bununla bağlantılı olarak Hükümet başvuruçuların çalışmaya mecbur tutulmadığını, çalışma koşullarını müzakere etme imkanına sahip olduklarını ve diledikleri zaman başka bir iş aramak amacıyla mevcut işlerini bırakmakta özgür olduklarını beyan etmiştir.

74. Hükümet resmi makamların insan ticareti açısından Sözleşme m.4 kaynaklı pozitif ve usule dair yükümlülüklerini tamamen yerine getirdiklerini iddia etmiştir. Resmi makamların, başvuruçuların bu hükme aykırı bir muameleye tabi tutulduklarına dair gerçek bir tehlike içinde bulunduğunu gösteren şüpheleri destekleyecek olguları bildiği veya bunların farkında olduğu hususunda hiçbir delil bulunmadığını iddia etmişlerdir. Hükümet, başvuruçuların mağduru olduğunu iddia ettikleri ve polisin olaya dair inceleme yapmasına neden olabilecek üzüntü dahil hiçbir formda polise şikayette bulunmamış olduklarını iddia etmişlerdir.

75. Hükümet ayrıca başvuruçuların kölelik ve mecburi çalışmayla ilişkili yakınmalarının polis ve konuyla ilgili failleri derhal gözaltına alan ve onları yargı önüne çıkaran adli makamlar tarafından etraflıca incelenmiş olduğunu iddia etmiştir. Hükümet ayrıca ulusal mevzuatın insan ticaretiyle mücadele ve mağdurların haklarının korunması amacına yönelik cezai ve hukuki hükümler ihtiva ettiğini ifade etmiştir. Bu noktada Hükümet, Ceza Kanunu m.323A hükmünün Sözleşme m.4 tarafından da yasaklandığı üzere zorla çalışmayı yaptırma tabi tuttuğunu ve bu ulusal hükmün güç kullanarak veya güç kullanma tehdidiyle veya diğer baskı yöntemleriyle bir kişiyi kendisi veya üçüncü bir kişinin menfaati için onun çalışmasını istismar etmek amacıyla işe alan kişileri hedeflediğini beyan etmiştir.

76. Hükümet davaya katılan sıfatıyla müdahil olan başvuruçuların gerçekte Mahkeme'den, iddialarının reddiyle sonuçlanan Ağır Ceza Mahkemesi'nin tespitlerini tekrar gözden geçirme ve tadil etmeyi talep ettiklerini ileri sürmüştür. Bu bağlamda Hükümet, Mahkeme'nin de çeşitli kereler belirttiği üzere, ulusal hukukun yorumlanması ve uygulanmasının ulusal mahkemelerin yargılama yetkisi kapsamında olduğunu ileri sürmüştür. İşbu görülmekte olan davada Hükümet, Ağır Ceza Mahkemesi'nin tarafların iddialarını incelediğini ve birkaç günlük duruşma sonucunda alınan kararın kapsamlı gerekçe içerdiğini iddia etmiştir.

77. Son olarak Hükümet konuyla ilgili iç hukukun, özellikle de Anayasa m.22/4 ile Ceza Kanunu m.323A'nın ve Yunanistan tarafından onaylanan çeşitli uluslararası belgelerin insan ticareti ve mecburi çalışmaya karşı başvuruçulara gerçek ve etkili bir koruma sağladığını iddia etmiştir.

2. Katılan Üçüncü Taraflar

(a) İsveç, Lund Üniversitesi Hukuk Fakültesi

78. Üçüncü taraf olarak katılan, Sözleşme m.4 bağlamında zorla çalışma kavramını, Mahkeme'nin içtihatları ışığında kölelikten nasıl ayrıştırılabileceğini analiz etmiştir. Bu bağlamda katılan, zorla çalışmayı oluşturabilecek olan gerçek durumları tespit etmeye yönelik "imkansız veya ölçüsüz yük testinin" uygulanması hususuna bir açıklık getirilmesi önerisinde bulunmuştur. Katılana göre işbu davada Mahkeme bir cezalandırma tehdidinin mevcut olup olmadığı hususunu dikkate almalı ve başvuruçuların gerçek çalışma koşulları ile istihdamla ilgili mevzuatta düzenlenen koşullar arasında farka bakmalıdır. Katılana göre hareket özgürlüğüne getirilen kısıtlama zorla çalışmadan ziyade köleliliğin unsurlarından birisidir. Üçüncü taraf katılan, mesele konusu durumun kölelik olarak nitelenebilmesi için gerekli seviyeye ulaşmış olmasının tespiti amacıyla başvuruçuların mutlak izolasyon içinde olup olmadığının, özerkliklerinden yoksun bırakılıp bırakılmadıklarının ve yaşamlarının farklı yanları açısından ince kontrol mekanizmalarına tabi tutulup tutulmadıklarının tespitinin gerekli olduğunu belirtmiştir.

79. Katılan daha sonra, Devletlerin Sözleşme m.4 kaynaklı pozitif yükümlülükleri ile Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'nin gerektirdiği pozitif yükümlülükler arasındaki etkileşimi ele almıştır. Katılana göre bu yükümlülükler sadece insan ticareti vakaları üzerinde değil ayrıca Sözleşme m.4'ün kapsamına giren tüm durumlar üzerinde etki yaratmıştır. Katılan ayrıca, yukarıda belirtilen Avrupa Konseyi Sözleşmesi ışığında yorumlandığı haliyle, bu maddeden kaynaklanan pozitif yükümlülüklerin ulusal ceza hukuku gerekliliklerine bağlı olarak yorumlanmaması gerektiğini ileri sürmüştür.

(b) Uluslararası Sendika Konfederasyonu

80. Üçüncü taraf katılan, bir işçinin işvereni tarafından ücretinin ödenmemesi nedeniyle işinden istifa edememesi, bir korku iklimi içerisinde tutulması ve fazla çalışmaya zorlanması (sıklıkla sınırlarının ötesinde) ve bir düzensiz göçmen olarak konumu nedeniyle kırılğan bir durumda olması hallerinde Sözleşme m.4 ihlalinin mağduru olacağını ifade etmiştir. Katılana göre bir göçmenin zorla çalışmaya tabi tutulduğu anda düzensiz bir konumda olması, bu maddeye ilişkin bir ihlalin olup olmadığı veya ulusal hukukta anılı kişinin başvurabileceği bir iç hukuk yolunun mevcut olup olmadığı meseleleri üzerinde herhangi bir etkiye neden olmamalıdır.

81. Katılan, Yunan Ceza Kanununda zorla çalışmaya ilişkin herhangi bir hükmün bulunmadığını ifade etmiştir. Katılana göre mağdurun rızası açısından gerekli lafzı ihtiva etmediği gerekçesiyle insan ticaretine ilişkin hükümler yeterli değildir. Katılan ayrıca UÇÖ'nün 29 nolu Sözleşmesi uyarınca zorla çalışma kavramının insan ticaretinden daha geniş olduğunu ve ulusal hukuk sisteminin ceza kanununun katı bir şekilde yorumlanması ilkesini esas alacak şekilde hususi hükümler içermesinin önemli olduğunu ek olarak ifade etmiştir. Katılan ayrıca Yunan mevzuatının işverenleri, düzensiz göçmenlere ödenmeyen ücretlerini ödemeye mecbur tutmadığını ifade etmiştir.

(c) Uluslararası Kölelik Karşıtlığı Örgütü

82. Bu katılanın esas beyanı şöyledir: Her ne kadar Sözleşme m.4'ün ihtiva ettiği kavramın kabulü ve sınıflandırması zaman içerisinde evrilmiş olsa da tarif edilen tüm istismar türlerinin ortak özelliği kırılğanlığın kötüye kullanılması olmuştur. Katılana göre, Sözleşme m.4 uyarınca meseleye konu istismar türüne ilişkin Mahkeme incelemesinde başlangıç noktası bu yaklaşım olmalıdır.

83. Katılan dört noktaya odaklanmıştır: (a) Avrupa'da göçmenler tarafından icra edilen tarımsal çalışmanın bilinen özellikleri ve bu çalışmanın zorla çalışma veya insan ticaretiyle ilişkili unsurları; (b) insan ticareti mağdurlarının istismar edilmesi yollarından birisi olduğu düşünülen kırılğanlığın kötüye kullanılması; (c) bu madde tarafından yasaklanan tutuma ilişkin tanımlara ve tutum türleri arasındaki ilişkilenebilirliğe dair incelemeyi ihtiva edecek olan Sözleşme m.4'ün kapsamı ve (d) zorla çalışma ve insan ticaretiyle bağlantılı olarak Sözleşme m.4 uyarınca esasa ve usule ilişkin yükümlülükler.

84. Daha spesifik olarak katılan, işverenin düzensiz göçmen olmalarından ve dolayısıyla da kırılğanlıklarından yararlanarak işçileri istismar ve kontrol ettiği, gözetlemenin baskıcı bir hal aldığı, barınmanın çalışma alanında olduğu, çalışma saatlerinin uzun olduğu, ücretlerin düşük veya hiç ödenmediği, işbirliği yapılmaması durumunda şiddet tehditlerinin olduğu durumlarda çalışma, cezalandırma tehdidiyle ve anılı kişinin rızası olmaksızın sağlanmakta ve bu koşullardaki çalışma zorla çalışmaya teşekkül

etmektedir. Katılana göre, bu unsurlar kölelik ve zorla çalışmanın tesis edilmesinin aracı olduğunu düşündüğü insan ticareti tanımına dahil edilebilir. Katılan, insan ticaretinin başka herhangi bir biçimden ziyade kölelik ve zorla çalışma ile tanımlandığı kanaatindedir.

(d) AIRE Merkezi (Avrupa’da Bireysel Haklar İçin Danışma) ve the PICUM (Kayıtsız Göçmenlere Dair Uluslararası İşbirliği Platformu)

85. Katılanlar aşağıdaki hususlara değinmişlerdir: (a) Çalışma koşullarının Sözleşme m.4/2 kapsamına girdiği ve bu hükmün ihlal edildiği değerlendirmesinde zorunlu olan unsurların tespiti; (b) özgürlük veya seyahat özgürlüğü kısıtlamasının derecesi ve muamelenin Sözleşme m.4 kapsamına girmesi için kişisel özerklik ve vakara yönelik müdahale seviyesi; (c) Sözleşme m.17 ve 18 ihlallerinden kaçınmak amacıyla bu hükümlerin yorumu; d) Sözleşme m.4 ile ilişkili meseleleri içeren vakalarda Avrupa Sosyal Şartı m.53’e dayanılması olanağı ve (e) Uygun ve adil çalışma koşullarının tanımıyla bağlantılı olarak Toplum (*Community*) hukukunun özellikle işyerindeki sağlık ve güvenlik *müktesabati*’nin konuyla ilgisi.

3. Mahkemenin Değerlendirmesi

(a) Sözleşme m.4/2’nin Uygulanabilirliği

(i) Genel İlkeler

86. Mahkeme insan kaçakçılığının hususi bağlamında m.4’ün uygulanmasında hakim olan genel ilkelere dair konuyla ilgili içtihatlarına atıfta bulunmaktadır (bkz. yukarıda atıfta bulunulan özellikle *Rantsev*, para.283-289). Madde 4’ün Sözleşme içerisindeki önemini dikkate alarak, maddenin kapsamı sadece Devletin doğrudan icra edeceği faaliyetler ile sınırlandırılmaz. Bu madde hükmünden özellikle insan ticaretinin önlenmesi, insan ticareti mağdurlarının korunması ve bu tür uygulamaları yaptırıma bağlayan ceza hukuku hükümlerinin kabul edilmesi açısından Devletin pozitif yükümlülüklerle sahip olduğu ortaya çıkmaktadır (bkz. yukarıda atıfta bulunulan *Siliadin*, para.89).

87. İlk olarak, insan kaçakçılarının cezalandırılması, insan ticaretinin önlenmesi ve mağdurların korunmasına yönelik tedbirlere ek olarak bu mesele ile mücadele, taraf Devletlerin kapsamlı bir yaklaşım benimsemelerini ve uygulamaya geçirmelerini gerektirmektedir (bkz. yukarıda atıfta bulunulan *Rantsev*, para.285). Bu içtihatlar, ilk olarak insan ticareti mağdurlarının haklarının gerçekten ve etkili bir şekilde korunmasını sağlayacak yasal ve idari bir çerçevenin hayata geçirilmesinin sağlanması açısından Devletlerin sorumluluk üstlenmesini gerektirmektedir. Buna ek olarak Devletlerin göçmen mevzuatı, insan ticaretinin kısıktırılması veya insan ticaretine yardım veya yataklık veya insan ticaretine hoşgörüye

yönelik kaygılara karşılık vermek zorundadır (bkz. yukarıda atıfta bulunulan *Rantsev*, para.285).

88. İkinci olarak bazı durumlarda Devlet m.4'e aykırı bir muamelenin gerçek veya potansiyel mağdurlarını korumak amacıyla uygulanabilir tedbirler alma yükümlüğü altında olacaktır. Sözleşme m.2 ve 3 ile birlikte m.4 bazı durumlarda, Devletin böylesi tedbirler almasını gerektirebilir (bkz. *L.E. / Yunanistan*, B.No: 71545/12, 21 Ocak 2016, para. 66). Belirli bir davanın koşulları çerçevesinde pozitif yükümlüğün, uygulanabilir tedbirlerin alınmasını gerektirmesi açısından kimliği belirlenebilir bir kişinin Palermo Protokolü m.3/a ve İnsan Kaçakçılığına Karşı Eylem Sözleşmesi m.4/a hükümleri kapsamında kaçakçılık veya istismar edilme açısından gerçek veya çok yakın bir risk içinde bulunduğu dair makul şüphe durumunun Devlet yetkililerince bilindiği veya bilinmesi gerektiğinin ortaya konulması bir zorunluluktur. Böylesi bir meselede doğrulayıcı bir yanıtın verilmesi halinde resmi makamların anılan kişinin o durumdan veya riskli konumdan çıkarılması açısından yetkileri dahilindeki uygun tedbirleri almamaları nedeniyle Sözleşme m.4 ihlali olacaktır (a.g.e).

89. Üçüncü olarak m.4, potansiyel insan ticareti durumlarında usule dair bir yükümlülük tesis etmektedir. Kamu makamları meseleden haberdar olduklarında resen harekete geçmek zorundadırlar ve soruşturma yükümlülüğü mağdurun veya yakın akrabasının resmi şikayetine bağlı olmayacaktır (bkz. yukarıda atıfta bulunulan *Rantsev*, para.232; *Dink / Türkiye*, B.No: 2668/07, 6102/08, 30079/08, 7072/09 ve 7124/09, 14 Eylül 2010, para.76; ve *Paul ve Audrey / Birleşik Krallık*, B.No: 46477/99, para. 69, AİHM 2002-II). Etkili olması için soruşturmanın olaya karışmış kişilerden bağımsız olması gerekmektedir. Soruşturma ayrıca sorumluların tespitini ve cezalandırılmasını sağlayabilecek bir nitelikte olmalıdır. Bu, sonuca dair bir yükümlülüğün ziyade yönleme ilişkin bir yükümlülüktür. İvedilik ve makul bir hız tüm durumlarda mevcuttur. Buna karşın konuyla ilgili kişi açısından tehlikeli bir durumun ortadan kaldırılmasının mümkün olduğu hallerde, soruşturmanın aciliyet içerisinde yürütülmesi bir zorunluluktur. Mağdur veya yakın akraba, meşru menfaatlerinin güvence altına alınmasını sağlayacak ölçüde soruşturmaya dahil edilmek zorundadır (bkz, diğerleri arasında-*mutatis mutandis*- yukarıda atıfta bulunulan *Paul ve Audrey Edwards*, para.70-73).

90. Mahkeme ayrıca “zorla çalışma” kavramının akla fiziksel veya ruhsal bir baskıyı getirdiğini yinelemektedir. “Mecburi çalışma” kavramı açısından, kavram sadece herhangi bir hukuki mecburiyet veya yükümlülüğe atıfta bulunmamaktadır. Örneğin, özgürce müzakere edilmiş bir sözleşmeye uygun olarak gerçekleştirilen bir çalışma, sadece taraflardan birisinin diğerine bir çalışmayı icra etmeyi taahhüt ettiği ve bu sözünü yerine getirmemesi durumunda yaptırımlara tabi tutulacağı gerekçesine dayanarak Sözleşme m.4 kapsamına girmiş gibi değerlendirilemez. Bir çalışmanın “herhangi bir ceza tehdidi altında” mecbur tutulan ve ilgili

kişinin iradesi hilafına icra edilen bir iş olması için anılı kişinin çalışmaya bizzat gönüllü olmaması gerekmektedir" (bkz. *Van der Mussele / Belçika*, 23 Kasım 1983, para. 37, Seri A no. 70, yukarıda atıfta bulunulan *Siliadin*, para.117). Mahkeme *Van der Mussele* kararında (yukarıda atıfta bulunulan, para.37), başvurucunun "önceki rızası" hususundaki beyanlara "görelî bir ağırlık" verilmesi gerektiğini tespit etmiş ve bu nedenle de davanın tüm koşullarını dikkate alan bir yaklaşımdan yana olmuştur. Mahkeme özellikle, bazı davalarda veya şartlarda bir kişi tarafından belirli bir "hizmetin öncesinde gönüllü olarak kabul edilmiş bir hizmet gibi değerlendirilemeyeceğini" gözlemlemektedir. Dolayısıyla, rızanın geçerliliğinin davanın tüm koşulları ışığında değerlendirilmesi gerekmektedir.

91. Sözleşme m.4/2 kapsamında "çalışma" kavramını açıklığa kavuşturmak üzere Mahkeme, "cezalandırma" tehdidi altında kişiden talep edilen her çalışmanın her daim bu madde hükmü tarafından yasaklanan "zorla veya mecburi çalışma" oluşturmayaacağına dikkat çekmişti. Özellikle meseleye konu faaliyetin mahiyeti ve kapsamının dikkate alınması gerekmektedir. Bu koşullar, "zorla çalışmanın", aile yardımı veya birlikte yaşamanın makul bir şekilde gerektirebileceği bir işten ayrıştırılabilmesini olanaklı hale getirmektedir. Bu bağlamda Mahkeme, *Van der Mussele* (yukarıda atıfta bulunulan, para.39) kararında özellikle bir stajyer avukatın, atanmış danışman sıfatıyla ücretsiz olarak müvekkilleri savunmaya mecbur tutulması halinde stajyer avukatın mecburi çalışmaya tabi tutulmuş olup olmadığının tespitinde "ölçülü olmayan külfet" kavramına dayanmıştır (bkz. *C.N. ve V. / Fransa*, B.No: 67724/09, para. 74, 11 Ekim 2012).

(ii) *Bu İlkelerin İşbu Davaya Uygulanması*

92. Mahkeme başlangıçta m.4'un işbu davaya uygulanabilirliği hususunda taraflar arasında herhangi bir ihtilafın bulunmadığını tespit etmektedir.

93. Mahkeme, insan ticaretinin insan vakarını ve mağdurlarının temel haklarını tehdit ettiği hususunda herhangi bir kuşku bulunmadığını ve insan ticaretinin Sözleşme'de ifade edilen demokratik bir toplum ve değerlerle uygunluk içerisinde olamayacağını yinelemiştir (bkz. yukarıda atıfta bulunulan *Rantsev*, para.282). Mahkeme, insan ticaretinin Sözleşme m.4 kapsamına girdiğini halihazırda kabul etmiş olduğu konuyla ilgili içtihadına atıfta bulunmaktadır (özellikle bkz. yukarıda atıfta bulunulan *Rantsev*, para.272-282). Kabul edilmesi gerekir ki işbu dava, *Rantsev* davasındaki gibi cinsel istismar konusuyla ilgili değildir. Hal böyle olmakla birlikte çalışma yoluyla istismar ayrıca insan ticaretinin bir yönünü oluşturmakta ve Yunan mahkemeleri davayı bu açıdan ele almışlardır. Bu yön özellikle, "istismar terimi, asgari olarak başkalarının fuhuşunun istismar edilmesini veya cinsel istismarın başka biçimlerini, zorla çalışmayı veya hizmet etmeyi,

esareti veya esaret benzeri uygulamaları, kulluğu ve organların alınmasını içerir” hükmünü ihtiva eden Avrupa Konseyi’nin İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi m.4/a hükmünden açıkça görülebilir. Bir diğer ifade ile çalışma yoluyla istismar, insan ticareti tanımının ihtiva ettiği istismar türlerinden birisidir ve bu durum zorla veya mecburi çalışma ile insan ticareti arasındaki yerleşik ilişkiyi açığa vurmaktadır (Ayrıca bkz. İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi’ne eşlik eden Açıklayıcı Rapor para.85-86 ile 89-90). Aynı fikir işbu davada uygulanmış olan Ceza Kanunu m.323A hükmü tarafından açıkça yansıtılmaktadır (bkz.yukarıda para.33).

94. Görülmekte olan davada Mahkeme, başvurucuların Ekim 2012 ile Şubat 2013 tarihleri arasındaki çeşitli zamanlarda istihdam edilmiş olduklarını ve en azından olay tarihi olan 17 Nisan 2013’ e kadar mutabık kalınan ücreti almaksızın çalıştıklarını, bu tutarın da muacceliyet arz ettiğini tespit etmektedir. Her ne kadar işverenleri düşük bir ücret karşılığında yemek ve barınacak yer sağlasa da (her gün için 3 Euro), yaşama ve çalışma koşulları özellikle çetindi: Başvurucular seralarda sabah saat 7’den akşam saat 7’ye kadar çalışmış, T.A. tarafından istihdam edilen silahlı gözetmenlerin denetimi altında çilek toplamış; karton, naylon ve bambudan yapılmış, tuvaleti ve akan suyu olmayan derme çatma barakalarda yaşamışlardır; işverenleri onlara ödeme yapmamış ve sadece çalışmaya devam etmeleri durumunda ücretlerini alacakları hususunda onları ihtar etmiştir.

95. Mahkeme ayrıca başvurucuların ikamet veya çalışma izni bulunmadığını gözlemlemektedir. Başvurucular düzensiz göçmen konumları dolayısıyla, Yunanistan’dan çıkarılma amacıyla gözaltına alınma veya tutuklanma riski içinde bulunduklarının farkındadırlar. Hiç kuşku yok ki işlerinden ayrılmaya teşebbüs etmeleri, bu durumu daha olası hale getirecek ve muacceliyet kesbetmiş ücretlerinin, kısmen dahi olsa, ödenmesine ilişkin umudun kaybolması anlamına gelecektir. Ayrıca, herhangi bir maaş ödemesi almamış olan başvurucular ne Yunanistan’da başka bir yerde yaşayabilir ne de ülkeyi terk edebilir.

96. Mahkeme ayrıca, bir işverenin istismar etmek amacıyla yetkisini veya işçilerinin kırılganlığını kötüye kullandığı bir durumda işçilerin çalışma için bizzat gönüllü olmadıkları kanaatindedir. Mağdurun önceki rızası, çalışmanın zorla çalışma olarak sınıflandırılmaması için yeterli değildir. Bu kişinin bir çalışma için bizzat gönüllü olup olmadığı, bir davanın konuyla ilgili şartları ışığında incelenmesi gerekli olan olaylara ilişkin bir meseledir.

97. İşbu davada Mahkeme, başvurucuların düzensiz göçmen olarak, kaynaklara sahip olmadıkları, gözaltı, tutuklanma ve sınır dışı edilme riski altında kırılgan bir konumda oldukları sırada çalışmaya başladıklarını tespit etmiştir. Başvurucular çalışmayı durdurmaları halinde her geçen gün sürekli biriken muacceliyet kesbetmiş ücretlerini asla alamayacaklarını muhtemelen fark etmiştir. İşe alınmaları zamanında çalışma için bizzat gönüllü oldukları

ve iyi niyetle ücretlerini alacaklarına inandıkları farz edilse bile, işverenlerin tutumu nedeniyle durum daha sonra değişmiştir.

98. Mahkeme ayrıca Cumhuriyet savcısının Patras Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunduğu mütalaasında, anılı mahkeme kararında ele alınmamış olan bazı olgular ortaya konulmuş olduğunu gözlemlemektedir. Özellikle başvurularda 6 aydır ödeme yapılmamış olduğu, ücretlerinden düşülmek üzere yiyecek için çok az bir miktar ödeme almış oldukları ve işverenlerinin kalan kısmı daha sonra ödeyeceği hususunda onlara söz vermiş olduğu, Cumhuriyet savcısının mütalaasında belirtilen olgulardır. Sanıklar pervasızca tehditler ve taşıdıkları silahlarla kendilerini işçilere dayatmışlardır. İşçiler aşırı fiziksel koşullar altında ve kendilerini tüketen uzun saatler boyunca çalışmışlar ve sürekli aşağılamaya tabi tutulmuşlardır. 17 Nisan 2013 tarihinde işveren onun için çalışmaya devam etmemeleri durumunda ücretlerini ödemeyeceği ve onları öldüreceği hususunda işçileri bilgilendirmiştir. Başvurucuların bu tehdide boyun eğmemeleri üzerine işveren, işçilere ayrılma kararını söylemiş ve onların yerine başka bir takımı işe alacağı ve ayrılmayı reddetmeleri durumunda barakalarını yakacağı hususunda onları ihtar etmiştir. İşveren, onları daha sonra istismar etmek amacıyla, işçilere ilkel bir barınak ve günlük 22 Euro ücret sözü vererek ki bu şartlar mağdurlar açısından günlük ihtiyaçlarını karşılamaları için tek çözümdür, ilk işe alım sırasında rızalarını alabilmiştir.

99. Mahkeme, kabul edileceği üzere başvurularda durumlarının kulluk olarak sınıflandırılmayacağı görüşündedir. Bununla bağlantılı olarak Mahkeme, Sözleşme m.4 bağlamında kulluk ve zorla veya mecburi çalışma arasındaki temel ayırt edici unsurun, durumunun daimi olduğu ve bu koşulların değişmesinin muhtemel olmadığına dair mağdurdaki hissiyat olduğunu yinelemektedir (bkz. yukarıda atıfta bulunulan *C.N. ve V. / Fransa*, para.91). Her ne kadar bu durum *C.N. ve V. / Fransa* kararındaki (a.g.e, para.92) ilk başvuru açısından geçerli olsa da işbu davada başvurularda tamamının çilek toplamak amacıyla mevsimlik işçi olmaları nedeniyle böylesi bir hissiyata sahip olmaları olanaklı değildir. Hal böyle olmakla birlikte çalışma ve yaşam koşullarının başvurularda dış dünyadan tamamıyla kopmasıyla, iş ilişkisini terk etme ve başka bir iş aramaya yönelik bir imkanın ortadan kalkmasıyla sonuçlanmamış olması nedeniyle (bkz. yukarıda para.26) Patras Ağır Ceza Mahkemesi kulluğu, insan ticareti veya insan ticareti amacına yönelik istismar türü olan zorla çalışma ile karıştırmış görünmektedir.

100. Davaya ilişkin olgular ve özellikle de pek çoğu Ağır Ceza Mahkemesi kararı tarafından vurgulanan ve buna karşın Hükümet tarafından itiraza konu edilmeyen başvurularda çalışma koşulları açık bir şekilde insan ticareti ve zorla çalışma durumunun mevcudiyetini ortaya koymaktadır. Davaya ilişkin olgular Palermo Protokolü m.3/a ve Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi m.4'teki insan ticareti tanımıyla uygunluk içerisinde ve bu suç, özünde yukarıda belirtilen

uluslararası belgeleri tekrar ifade eden Ceza Kanunu m.323A'da düzenlenmiştir. Bu bağlamda Mahkeme görevinin, ulusal mahkemelerin yerini almak olmadığını yinelemektedir. Ulusal mevzuata ilişkin yorum problemlerin çözüme kavuşturulması esas olarak ulusal makamların ve özellikle de mahkemelerin görevidir. Mahkeme'nin rolü bu yorumun etkilerinin Sözleşme'ye uygun olup olmadığını teyit etmektir. (bkz. *Nejdet Şahin ve Perihan Şahin / Türkiye* [BD], B.No: 13279/05, para.49, 20 Ekim 2011).

Mahkeme ayrıca Yunan Anayasası m.28 uyarınca, yasa koyucu tarafından onaylanmaları ve yürürlüğe girmeleri sonrasında, uluslararası sözleşmelerin iç hukukun bir parçası haline geldiğini ve kanunlarla ihtilaf halinde olmaları durumunda kanun nazarında üstün olduklarını tespit eder. Bu durum ulusal mahkemeler açısından ulusal mevzuatın Yunanistan'ın tarafı olduğu uluslararası sözleşmelerin dikkate alınarak yorumlanması yükümlülüğünü ortaya çıkarmaktadır. İşbu davada ulusal mahkemeler, insan ticareti kavramını çok dar bir yorumla ve fiilen onu kullukla eşdeğer tutarak yorumlamış ve uygulamıştır.

101. Bu nedenlerle Mahkeme başvuruçuların durumlarının insan ticareti ve zorla çalışma olarak Sözleşme m.4/2 kapsamına girdiği sonucuna ulaşmaktadır.

102. Bu aşamada sorumlu Devletin işbu madde kaynaklı pozitif yükümlülüğünü yerine getirip getirmediğinin incelenmesi gerekmektedir.

(b) Sözleşme m.4 Kapsamında Sorumlu Devletin Pozitif Yükümlülükleri

103. Mahkeme bazı durumlarda, insan ticaretinin gerçek veya potansiyel mağdurlarının korunması amacıyla Sözleşme m.4'ün Devlete yönelik uygulanabilir önlemler alma yükümlülük tesis edebileceğini yinelemektedir (bkz. yukarıda para.87-89).

104. Daha spesifik olarak bir taraf devletin Sözleşme m.4 kapsamındaki pozitif yükümlülüklerinin Avrupa Konseyi'nin İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi ışığında anlaşılması zorunludur. Görüleceği üzere bunlar, önlemeye ek olarak, böylesi bir durumda bulunan kişinin anılı konumunun devamının sağlanmasını amaçlayan her türlü eylemin suç olarak düzenlenmesi ve kovuşturulması ile birlikte soruşturma yürütülmesi ve mağdurların korunmasını gerektirmektedir (bkz. yukarıda atıfta bulunulan *Sliadin*, para.112). Mahkeme'ye, Sözleşme ve onun GRETA tarafından yorumlanış yöntemi rehberlik etmektedir.

(i) Uygun Yasal ve Diğer Düzenleyici Çerçevenin Tesis Edilmesi Yükümlülüğü

105. Taraf Devletler, Sözleşme m.4'te atıfta bulunan fiillerin etkili bir şekilde kovuşturulması ve cezalandırılması pozitif yükümlülüğüne riayet edebilmek amacıyla zorla veya mecburi çalışmayı, kulluğu ve köleliği yasaklayan ve cezalandıran yasal ve idari bir çerçeveyi tesis etmek

yükümlülüğü altındadırlar (bkz. yukarıda atıfta bulunulan *Siliadin*, para.89 ve 112; ayrıca, *diğerleri arasında*, yukarıda atıfta bulunulan *Rantsev*, para. 285, ve yukarıda atıfta bulunulan *L.E. / Yunanistan*, para.70-72). Dolayısıyla, Sözleşme m.4'ün ihlal edilip edilmediğinin değerlendirilmesinde konuyla ilgili yasal ve diğer idari çerçevenin mutlaka dikkate alınması gerekmektedir (bkz. yukarıda atıfta bulunulan *Rantsev*, para.284).

106. Mahkeme ilk olarak Yunanistan'ın işbu davadaki konuyla ilgili dönemin çok öncesinde kölelik ve zorla çalışmayla mücadele amacıyla kabul edilmiş olan ana uluslararası belgeleri onaylamış veya imzalamış olduğunu tespit eder (bkz. yukarıda para.37). Buna ek olarak Yunanistan, Aralık 2000 tarihli Palermo Protokolü ile 16 Mayıs 2005 tarihli Avrupa Konseyi'nin İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'ni onaylamıştır. Yunanistan ayrıca Avrupa Konseyi'nin 2002/629/JHA sayılı Çerçeve Kararı ile onun yerini alan Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Birliği Konseyi'nin 2011/36 sayılı Direktif'ini ulusal hukukun parçası haline getirmiştir.

107. Mahkeme ayrıca, her ne kadar Anayasa m.22/4 hükmü her türlü zorla çalışmayı yasaklamış olsa da Ceza Kanununun zorla çalışmaya dair herhangi bir hususi hüküm ihtiva etmediğini tespit eder. Her ne kadar başlığının da ifade ettiği üzere zorla çalışma veya kölelikten ziyade insan ticareti ile mücadeleye ilişkin idari düzenleyici işlemlere yönelik olsa da, insan ticaretiyle mücadeleye yönelik Avrupa Birliği Konseyi'nin 2002/629/JHA sayılı Direktif'i 3064/2002 sayılı Kanun vasıtasıyla ulusal hukukun parçası haline gelmiştir. Bu kapsamda, anılı Direktif'in ulusal hukuka dönüşmesinin bir parçası olarak Ceza Kanununa, m.323A hükmü eklenmiştir. Maddenin ilk paragrafında, herhangi bir kişiden hücre, doku, organ almak amacıyla bir kişiyi üçüncü bir kişiden teslim alan, kişisel bir kazanım amacıyla veya bir başkası namına bir kişinin çalışmasını ve dilenmesini istismar etme amacıyla veya bu amaçlar bulunmaksızın tehdit veya güç veya her türlü cebir yoluyla veya yetkinin veya gücün kötüye kullanılmasıyla veya kaçırma, işe alma, nakletmeyle kişiyi ülkeye getiren, hapseden, barındıran, teslimatını yapan herkesi cezalandırmaktadır. Maddenin üçüncü fıkrası birinci paragrafta tanımlanan koşullara tabi tutulduğunu bildiği bir kişinin çalışmasını kabul eden herkese yöneliktir (bkz yukarıda para.33).

108. Son olarak insan ticaretiyle mücadeleye ilişkin 4198/2013 sayılı Kanun, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği Konseyi'nin 2011/36 sayılı Direktif'ini ulusal hukukun bir parçası haline getirmiş ve mahkeme yargılamaları sırasında insan ticareti mağdurlarının daha iyi korunmasını temin etmek amacıyla Ceza Kanunu'nu tadil etmiştir (bkz.yukarıda para.36).

109. Bu nedenle Mahkeme, insan ticaretiyle mücadele amacıyla Yunanistan'ın yasal bir çerçeve tesis etmeye yönelik pozitif yükümlülüğünü

yerine getirdiğini tespit eder. İşbu davadaki diğer pozitif yükümlülüklerin yerine getirilip getirilmediği, incelenecek bir diğer konudur.

(ii) *Uygulanabilir Tedbirler*

110. Mahkeme, Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'nin taraf Devletlere insan ticaretinin önlenmesi ve mağdurların haklarının korunması amacına yönelik bir dizi tedbir almaları çağrısı yaptığını gözlemlemektedir. Önleyici tedbirler, ulusal düzeyde çeşitli insan ticareti önleyici birimleri arasındaki işbirliğinin güçlendirilmesi, insan ticaretinin tespit edilmesine ilişkin sınır kontrolü dahil olmak üzere kişilerin istismarını teşvik edecek her türlü talebin önüne geçilmesine ilişkin tedbirleri içermektedir. Koruyucu tedbirler, ehil kişiler tarafından mağdurun kimliğinin tespit edilmesini ve mağdurlara fiziksel, psikolojik ve sosyal açıdan iyileşmeleri için yardım sağlanmasını içermektedir.

111. İşbu davada Mahkeme, 17 Nisan 2013 tarihli olayın çok öncesinde, Manola'daki çilek tarlalarındaki durum hakkında, basındaki haberler ve makaleler vasıtasıyla, resmi makamların bilgi sahibi olduğunu tespit etmektedir (bkz. yukarıda para.54-55). Dolayısıyla sadece Parlamento'da bu konu hakkında bir görüşme yapılmamış, İstihdam, Sağlık ve İçişleri Bakanlıkları teftiş ve göçmenlerin durumlarının iyileştirilmesini amaçlayan düzenleyici metinlerin hazırlanması talimatı vermişlerdir. Hal böyle olmakla birlikte bu seferberliğin herhangi bir somut sonuç doğurmadığının belirtilmesi gerekmektedir.

112. Mahkeme ayrıca Kamu Denetçisi'nin Nisan 2008 tarihli raporu vasıtasıyla çok sayıda Devlet bakanlığının, Devlet kurumlarının ve Cumhuriyet savcısının konu hakkında haberdar edildiğini gözlemlemektedir (bkz. yukarıda para.48-52). Kamu denetçisi, göçmenler ve işverenleri arasındaki istihdam ilişkisinde göçmenlerin kontrolsüz bir şekilde işverenleri tarafından istismar edilmesinin belirgin özellik olduğuna ve bunun da sanayi devrimini andırdığına dikkat çekmiştir. Kamu Denetçisi, bu ilişkilerin, işverenlerin fiziksel ve ekonomik hakimiyet kurmuş ve Devletin tamamıyla hareketsiz kalmış olması ile açıklanabileceğine işaret etmiştir. Kamu denetçisi bir dizi tedbirin resmi makamlar tarafından alınmasını tavsiye etmiştir.

113. Buna karşın Mahkeme, kamu makamları nezdinde sadece düzensiz bir girişimin olduğunu ve bu girişimlerin de en azından 2013'e kadar Manolada'daki göçmen işçiler tarafından karşılaşılan sorunlara genel bir çözüm getirmede başarısız olduğunu tespit eder.

114. Mahkeme ayrıca Amaliada Polis Merkezi'nin, başvuruçuların ücretlerinin işverenleri tarafından ödenmediği hususunda bilgi sahibi gibi görüldüğünü tespit eder. Mahkeme bununla bağlantılı olarak Ağır Ceza Mahkemesi duruşmasında dinlenen polislerden birisinin beyanına atıfta bulunmaktadır. Polis beyanında bazı işçilerin ödemenin yapılmamasından

şikayet etmek amacıyla polis merkezine gittiklerini ifade etmiştir (bkz. yukarıda para.21).

115. Yukarıdakiler ışığında Mahkeme, resmi makamlarca alınan uygulanabilir tedbirlerin insan ticaretini önlemede veya başvuru sahipleri tabi tutuldukları muameleden korumada yeterli olmadığını tespit etmektedir.

(iii) Soruşturmanın ve Yargılamanın Etkililiği

116. İnsan ticaretine yönelik bir soruşturmanın etkili olabilmesi için, sorumlu kişilerin kimliklerinin tespitini ve cezalandırılmalarını sağlayabilmesi bir zorunluluk olup, bu sonuçtan ziyade başvuru sahipleri yöntemlere yönelik bir yükümlülüktür (bkz. yukarıda atıfta bulunulan *Rantsev*, para.288). İvedilik ve makul bir hız tüm davalarda içkindir, buna karşın kişinin zararlı bir durumdan çıkarılmasının mümkün olduğu bir durumda, soruşturmanın acil bir şekilde yürütülmesi gerekmektedir (a.g.e.). Yukarıda belirtilen amaçların yerine getirilmesi amacıyla soruşturmanın hangi biçimde yürütülmesi hususu şartlara göre değişebilmektedir. Buna karşın meselenin resmi makamların bilgisine ulaşmasıyla birlikte, resmi makamların resen harekete geçmeleri zorunludur (bkz. *C.N. / Birleşik Krallık*, B.No: 4239/08, para. 69, 13 Kasım 2012). Ayrıca ve genel ifadelerle, Mahkeme bu tür meselelerde kolluk ve adli makamlar açısından etkili soruşturma yürütme yükümlülüğünün bağlayıcı olduğu kanaatinde. Bir işverenin insan ticareti ve zorla çalışmaya başvurduğunun resmi makamlarca tespit edilmesi durumunda, resmi makamların konuyla ilgili ceza hukuku hükümleri uyarınca ve yetkileri kapsamında harekete geçmeleri gerekmektedir.

(a) Ağır Ceza Mahkemesi Yargılamasına Müdahil Olmayan Başvuru sahipleri

117. Mahkeme, bu gruptaki başvuru sahiplerinin 8 Mayıs 2013 tarihli şikayet dilekçelerinde birbirinden farklı mahiyette olan iki meseleden şikayet ettiklerini tespit etmektedir. Bir taraftan, Ceza Kanunu m.323A hükmü ve insan ticaretini yasaklayan ve cezalandıran “Palermo Protokolüne” dayanarak, T.A. ve N.V.’nin çiftliğinde insan ticareti ve zorla çalışma şartlarında istihdam edildiklerini iddia etmişlerdir. Diğer taraftan bu gruptaki başvuru sahipleri olay tarihinde olay yerinde olduklarını ve olay mahalline ödenmeyen ücretlerini talep etmek amacıyla gittiklerini ve dolayısıyla da diğer 35 müştekiye karşı işlenen suçların mağduru olduklarını iddia etmişlerdir.

118. Amaliada Cumhuriyet savcısı, başvuru sahiplerinin talebinin reddi kararında başvuru sahiplerinin yakındıkları suçların gerçek mağduru olmaları durumunda, diğer 35 işçinin de yaptığı şekilde meseleyi derhal, en erken 17 Nisan 2013 tarihinde, polise bildireceklerini ve 8 Mayıs 2013 tarihine kadar beklemeyeceklerini ifade etmiştir. Savcıya göre müştekilerin korktukları ve kulübelerini terk ettikleri değerlendirilince, olay yerinin çok yakınlarında

bulunuyor olmaları ve polis olay yerine ulaşır ulaşmaz konuyla ilgili şikayetlerini yapabilmek için olay yerine geri dönebilecek durumda olmaları nedeniyle inandırıcı değildir. Savcı ayrıca 102 şikayetçiden sadece 4'nün yaralandığını beyan ettiğini, yukarıda belirtilen 35 işçinin aksine, bu dört işçiden hiçbirisinin hastaneye gitmemiş olduğunu tespit etmiştir. Son olarak savcı, tüm şikayetçilerin kendilerine insan ticareti mağduru olarak ikamet izni verileceğini öğrendikten sonra polise ifade vermiş olduklarını beyan ettiklerini tespit etmiştir.

119. Cumhuriyet savcısının 4 Ağustos 2014 tarihli kararındaki gerekçelerden, başvuruçuların şikayetlerine ilişkin ret kararının iddia edilen saldırı ile ve özellikle de başvuruçuların 17 Nisan 2013 tarihinde meydana gelen olay yerindeki mevcudiyetleri ve başvuruçulara silahla ateş edilip edilmediği ve yaralanıp yaralanmadıkları meselesiyle ilişkisi mülahazalara dayanmış olduğu açıktır. Anılı kararda savcının, başvuruçuların insan ticareti ve zorla çalışmayla ilgili şikayetlerini gerçekten incelediğini gösterir hiçbir şey bulunmamaktadır. Mahkeme, polisin 21 şikayetçinin beyanına başvurmuş olduğunu, bu beyanların başvuruçularca imzalanmış olduğunu ve bu beyanların yemin altında alındığını ve beyanı verenlerin fotoğraflarının beyana ekli olduğunu ve bu beyanların savcıya gönderilmiş olduğunu tespit etmektedir.

120. Mahkeme, bu grupta bulunan başvuruçuların iddialarının doğru olup olmadığının tespit edilmemesi nedeniyle Cumhuriyet savcısının, her ne kadar bu gruptaki başvuruçuların Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki yargılamaya taraf olan diğer başvuruçular gibi aynı işverenler için çalıştığını ve bu gruptaki başvuruçuların çalışma koşullarının da aynı olması gerektiğini ortaya koyan maddi delillere sahip olmasına rağmen soruşturma görevini yerine getirmediği kanaatindedir.

121. Mahkeme ayrıca bu gruptaki başvuruçuların taleplerinin, diğerleri arasında, polise yaptıkları şikayetin geç olduğu gerekçesiyle reddi kararıyla Cumhuriyet savcısının insan ticaretine ilişkin mevzuat çerçevesini göz ardı etmiş olduğunu tespit eder. Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi m.13 hükmü ilgili kişinin insan kaçakçılarının etkisinden kaçmak ve iyileşmek ve resmi makamlarla işbirliği hususunda bilinçli olarak bir karar alması için en az 30 gün bir "iyileşme" ve "düşünme süresi" ihtiva etmektedir (bkz. yukarıda para.42).

122. Yukarıdakiler ışığında Mahkeme, Ağır Ceza Mahkemesi yargılamasına katılmayan bir kısım başvuruçuların mağduriyet statüsüne ilişkin Hükümet itirazını reddetmekte ve bu başvuruçular tarafından yakınılan insan kaçakçılığı ve zorla çalışma durumuna ilişkin etkili soruşturma yürütülmesine yönelik usul yükümlülüğü temelinde bir Sözleşme m.4/2 ihlali olduğunu tespit etmektedir.

(β) *Ağır Ceza Mahkemesi Yargılamasına Taraf Olan Başvurucular*

123. Mahkeme, Patras Ağır Ceza Mahkemesi'nin özellikle de işçilerin kendilerini korumak amacıyla tamamıyla imkansızlık içinde bulunmadığı ve işi terk etmekte özgür olmaları nedeniyle seyahat özgürlüklerinin kısıtlanmamış olduğunu tespit ederek sanıkların beraatine karar vermiş olduğunu gözlemlemektedir (bkz. yukarıda para.26-27). Buna karşın Mahkeme, zorla çalışma ve hatta insan kaçakçılığı olarak tanımlanan bir durum açısından seyahat özgürlüğü kısıtlamasının ön koşul olmadığı görüşündedir. Konuyla ilgili kısıtlama, bir iş sağlanmasından ziyade mağdurun yaşamının Sözleşme m.4'e aykırı bir durumunun çeşitli yönleriyle ilişkilidir. Bu noktada Mahkeme, Patras Ağır Ceza Mahkemesi'nin başvurucuların durumunun insan ticareti olarak tanımlanmaması amacıyla kulluğa özgü unsurlara dayanarak insan kaçakçılığına dair dar bir yorumu benimsemiş olduğuna yönelik tespitini yinelemektedir (bkz. yukarıda, para.100). Buna karşın mağdurun seyahat özgürlüğüne rağmen insan ticareti durumu mevcut olabilir.

124. Patras Ağır Ceza Mahkemesi insan ticareti suçlamasından sanıkların beraatine karar vermiş, ayrıca neticesi sebebiyle kasten yaralama suçundan tesis edilen hapis cezalarını her bir günü 5 Euro'dan adli para cezası ödenmesine çevirmiştir.

125. Ayrıca işbu davada Mahkeme, Yargıtay Cumhuriyet Savcısı'nın beraat kararının temyiz edilmesi başvurusunu reddettiğini tespit eder. İşçilerin avukatlarının insan ticareti suçlamasına dair Ağır Ceza Mahkemesi'nin yeterli inceleme yapmadığı iddiası açısından, Cumhuriyet savcısı herhangi ek bir gerekçe belirtmeksizin ve sadece "temyiz için yasal koşulların bulunmadığı" gerekçesiyle ret kararı vermiştir (bkz. yukarıda para.30-31).

126. Son olarak Mahkeme, her ne kadar T.A. ve silahlı korumalardan birisi neticesi sebebiyle kasten yaralama suçundan mahkum edilmiş olsalar da Ağır Ceza Mahkemesi'nin sadece her bir işçiye 43 Euro tekabül edecek şekilde toplam 1,500 Euro tazminat ödenmesine hükmettiğini tespit etmektedir (bkz. yukarıda para.22). Hal böyle olmakla birlikte İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi m.15 hükmü Yunanistan dahil Sözleşen Tarafları iç hukuklarında mağdurların hakları için suçun faillerinden tazminat alabilmelerinin temini ve, *diğerleri arasında*, bir mağdur tazminat fonu tesis edilmesi hususlarında yükümlü kılar.

127. Yukarıda belirtilenleri dikkate alarak Mahkeme, Devletin başvurucuların yakındıkları insan ticareti ve zorla çalışma durumları açısından etkili soruşturma ve kovuşturma garantisine yönelik usuli yükümlülüğün bir sonucu olarak Sözleşme m.4/2 hükmünün ihlal edilmiş olduğunu tespit eder.

(iv) Sonuç

128. Dolayısıyla sorumlu Devletin Sözleşme m.4/2 kapsamındaki insan kaçakçılığına dair işbu davada yakınılan durumun önlenmesi, mağdurların korunması, suçların soruşturulması ve insan kaçakçılığından sorumlu olanların cezalandırılması olarak ifade edilebilecek pozitif yükümlülükleri yerine getirmediği gerekçesiyle m.4/2 ihlal edilmiştir.

II. SÖZLEŞME m.41'İN UYGULANMASI

129. Sözleşme m.41 hükmü şöyledir:

“Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf'ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırıabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Zarar

130. Maddi zararları açısından başvuruçular 400 Euro ile 2,800 Euro tutarları arasında değişen ve Mahkeme'ye sundukları başvurularına ekli olan, ödenmemiş ücretlerini talep etmişlerdir. Başvuruçular işverenlerinin her birinin çalışması açısından bir saat kaydı tutmadığını ve bu görevi takım liderlerine tevdi ettiğini ifade etmişlerdir. Başvuruçular, Ağır Ceza Mahkemesi önündeki yargılamada Cumhuriyet savcısının kendi beyanlarına dayandığını ve yetkililerin bu beyanları doğrulama veya gerçekliğini sorgulama girişiminde bulunmadıklarını eklemişlerdir. Başvuruçular ödenmemiş olan ücretleri ile iddia edilen Sözleşme m.4 ihlali arasında bir nedensellik ilişkisi olduğu kanaatindedirler: Başvuruçulara göre onların maruz kaldıkları insan ticareti ve zorla çalışma, Devletin bu bağlamda önleyici tedbir almaması ile bağlantılıdır ve tazminat verilmemesi Devletin zorla çalışmanın cezalandırılması ve mağdurların korunmasının temininde başarısız olmasıyla ilişkilidir.

131. Manevi zarar açısından 17 Nisan 2013 tarihli olayda yaralanan başvuruçuların her birisi 16,000 Euro, yaralanmayanların her birisi 12,000 Euro talepte bulunmuştur. Bu taleplerinin dayanağı olarak başvuruçular koşullarını alçaltıcı olarak tarif ettikleri zorla çalışmaya tabi tutulmaları nedeniyle bir stres durumunda kalmış olduklarını beyan etmişlerdir. Başvuruçular yukarıda bahsedilen olay sırasında ateşli silah atışlarının hedefi olduklarını ve bazılarının bu olayda yaralandığını, ayrıca ücretlerinden ve herhangi bir etkili korumadan mahrum bırakıldıklarını eklemişlerdir. Başvuruçular ayrıca 17 Nisan 2013 tarihli olaydan sonra aralarından bazılarının ücretlerinin ödeneceği umuduyla barakalarda

kalmaya devam ettiğini, buna karşın bu kişilere yiyecek dahi tedarik edilmemiş olduğunu ifade etmişlerdir.

132. İddia edilen maddi zarar açısından Hükümet başvuruçuların talebinin iddia edilen Sözleşme m.4 ihlali ile herhangi bir nedensellik bağı ihtiva etmediğini ve talebin belirsiz olduğunu ifade etmiştir. Hükümete göre başvuruçular talep ettikleri tutarların iyi temellendirildiğini ortaya koyma hususunda başarısız olmuş ve haksız zenginleşmeye ilişkin Medeni Kanunun m.904 kapsamında eşdeğer tutarların talep edilmesi açısından neden ulusal mahkemelere başvurmamış olduklarına dair bir açıklama yapmamışlardır.

133. İddia edilen manevi zarar açısından Hükümet, Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki yargılamada katılan sıfatına sahip olan başvuruçuların böylesi bir zarar için ulusal mahkemelere başvurma haklarının bulunduğunu iddia etmiştir. Hükümet, başvuruçuların Mahkeme önündeki taleplerinin aşırı olduğu ve ihlal tespit kararının kendisinin yeterli adil karşılık oluşturacağı kanaatindedir. Hükümet, Mahkeme'nin bir tutarın ödenmesinin gerekli olduğuna karar vermesi durumunda bu tutarın, yukarıda belirtilen yargılamaya müdahil sıfatıyla katılan her bir başvuruçudan 5,000 Euro'yu geçmemesi gerektiğini eklemiştir.

134. Sorumlu Devletin Sözleşme m.4/2 kapsamındaki insan kaçakçılığına dair işbu davada yakınılan durumun önlenmesi, mağdurların korunması, suçların soruşturulması ve insan kaçakçılığından sorumlu olanların cezalandırılması olarak ifade edilebilecek pozitif yükümlülükleri yerine getirmediği gerekçesiyle Sözleşme m.4'ün ihlal edildiğine ilişkin tespitine atıfta bulunmaktadır. Mahkeme, başvuruçuların işverenleri tarafından ücretlerinin ödenmemiş olması ve Patras Ağır Ceza Mahkemesi'nin insan kaçakçılığından sanıkları suçlu bulmaması kararının sonucu olarak maddi zarara maruz kaldıkları hususunda hiçbir kuşku duymamaktadır. Bu nedenle Mahkeme, bununla bağlantılı olarak başvuruçular lehine tazminata hükmedilmesinin uygun olacağı kanaatindedir. Buna karşın işbu davanın koşulları altında Mahkeme, her bir başvuruçudan lehine hususi bir tutar belirleyebilecek durumda değildir. Mahkeme, hakkaniyet temelinde hüküm tesis ederek, maruz kaldıkları maddi ve manevi zararlar açısından Ağır Ceza Mahkemesi yargılamasına katılan her bir başvuruçudan lehine 16,000 Euro, diğer her bir başvuruçudan lehine 12,000 Euro, ilave olarak tahakkuk ettirilmesi olası her türlü vergi tutarına hükmeder.

B. Masraflar ve Ücretler

135. Başvuruçular Ağır Ceza Mahkemesi yargılamasına katılan sıfatıyla dahil olan başvuruçular ve Cumhuriyet savcısı aşamasında müşteki olan diğer başvuruçular olarak ifade edilen ulusal mahkemeler önünde yaptıkları

masraflar ve ücretler için 4,363.64 Euro talep etmişlerdir. Başvurucular Mahkeme önündeki yargılama için herhangi bir talepte bulunmamışlardır.

136. Hükümet başvurucuların talepleri ile iddia edilen Sözleşme m.4 ihlali arasında herhangi bir nedensellik ilişkisi bulunmadığını ileri sürmüştür. Hükümet ayrıca bu taleplerin dayandırıldığı belgelerin, talep edilen tutarların ulusal mahkeme başvuru harçlarını ödemek için kullanılmış olduğunun ispatlanmadığını ve tutarların hesaplanma yönteminin doğrulanmasının mümkün olmadığını ileri sürmüştür. Hükümet, Mahkeme'nin belirli bir tutarın ödenmesi gerektiği yönünde bir karar vermesi durumunda, tutarın 1,000 Euro'yu geçmemesi gerektiğini ileri sürmüştür.

137. Mahkeme'nin içtihatlarına göre bir başvuru, gerçek ve zorunlu olduklarının ve miktar olarak da makul olduklarının ortaya konulmuş olması koşuluyla, ücretler ve masraflarının geri ödenmesi hakkına sahiptir. Ayrıca yargılamayla ilgili ücretler sadece tespit edilen ihlal ile bağlantılı olmaları şartıyla tazmin edilebilir (bkz. *Beyeler / İtalya* (Adil Karşılık) [BD], B.No: 33202/96, para. 27, 28 Mayıs 2002). Son olarak Mahkeme İçtüzüğü m.60/2'ye uygun olarak tüm taleplerin ayrıntılı özelliklerinin sunulması zorunlu olup bu zorunluluğun yerine getirilmemesi durumunda Mahkeme, talebi kısmen veya tamamen reddedebilir (*A, B ve C / İrlanda* [BD], B.No: 25579/05, para. 281, AİHM 2010).

138. Davanın koşullarını, uhdesinde bulunan belgeleri ve içtihadını dikkate alarak Mahkeme başvurucular tarafından ulusal mahkeme yargılaması açısından talep edilen tutarın tamamının ödenmesine hükmeder.

C. Gecikme Faizi

139. Mahkeme, gecikme faizi oranını, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal borç verme kredisi faiz oranının üç puan artırılmış olan oranı üzerinden hesaplamının uygun olduğu kanaatindedir.

MAHKEME BU NEDENLERLE OYBİRLİĞİYLE

1. Hükümet'in Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki yargılamaya katılmamış olan başvurucuların mağdur olmadıklarına ilişkin itirazının *esasla birleştirilmesine* ve işbu itirazın *reddine*;
2. Başvurunun kabuledilebilir *olduğuna*;
3. Sözleşme m.4/2 hükmünün ihlal *edildiğine*,

4.

(a) Davalı Devletin, başvuruculara, Sözleşme m. 44/2 hükmü uyarınca, işbu kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç aylık bir süre içinde aşağıdaki tutarları *ödemesine*

(i) Maruz kaldıkları tüm zarar açısından Ağır Ceza Mahkemesindeki yargılamaya taraf olan her bir başvurucuya (4, 6, 7, 8, 9, 14, 15, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 33, 38, 39 ve 42 numarada bulunan başvurucular) 16,000 Euro (onaltıbin euro) ve diğer başvurucuların her birisine (1, 2, 3, 5, 10, 11, 12, 13, 16, 17, 18, 27, 30, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 numarada bulunan başvurucular) 12,000 Euro (onikibin euro) ve ilave olarak tahakkuk ettirilebilecek tüm vergiler;

(ii) Ücretler ve masraflar açısından tüm başvurular için müştereken 4,363.64 Euro (Dörtbinüçyüzaltmışüç euro ve altmışdörtsentin) ve ilave olarak tahakkuk ettirilebilecek tüm vergiler;

(b) Yukarıda belirtilen üç aylık sürenin sona erdiği tarihten itibaren ödeme tarihine kadar, bu miktara, Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli olan marjinal kredi faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

5. Başvurucuların adil karşılığa ilişkin geri kalan taleplerinin *reddine*

karar verir.

İşbu karar Fransızca olarak yazılmış ve daha sonra Mahkeme İçtüzüğü m.77/2 ve 3 fıkraları uyarınca 30 Mart 2017 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Abel Campos
Yazı İşleri Müdürü

Kristina Pardalos
Mahkeme Başkanı

EK
Başvurucular Listesi

No.	Ad - SOYAD	Doğum Yılı	Sakin Olduğu Yer
1.	Morshed CHOWDURY	1982	Atina
2.	Jalil ABDUL	1981	Atina
3.	Kaer (khayer) ABUL (ABDUL)	1983	Atina
4.	Md (ali) ALI (MD)	1982	Nea Manolada
5.	Murad ALIMIR	1993	Atina
6.	Sidik ASIK	1985	Nea Manolada
7.	Mohamed (bablu) BABLU (MD)	1986	Nea Manolada
8.	Md Mitu (mitu) BIYAM (BIYA)	1988	Nea Manolada
9.	Md Royal CHOWDURY	1986	Nea Manolada
10.	Md FORHAD (FARHAD)	1988	Atina
11.	Shike (sheikh) HAMAUI (MD HAMAUI)	1987	Atina
12.	Johir HASAN	1981	Atina
13.	Billal (billal) HUSSEIN (MD HOSSEN)	1984	Atina
14.	Miah KADIR	1988	Nea Manolada
15.	Mahamad (mohamad) MAHBUB	1976	Nea Manolada
16.	Mohamad (md) MAMUN	1988	Atina
17.	Julhas MD	1985	Atina
18.	Monir MD	1988	Atina
19.	Ruyel (md Ryel) MD (AHMAD)	1986	Nea Manolada
20.	Jewel (md) MD (JEWEL)	1982	Nea Manolada
21.	Masud Khan (md Masud) MD (KHAN)	1987	Nea Manolada
22.	Romuzzaman (md	1981	Nea Manolada

No.	Ad - SOYAD	Doğum Yılı	Sakin Olduğu Yer
	Romoz) MD (ZAMAN)		
23.	Rob (abdul Rab) MD ABUR (MOHAMAD)	1981	Nea Manolada
24.	Miah (amial Miah) MD AWAL (MOHAMED)	1987	Nea Manolada
25.	Miah (md Kamal) MD KAMAL (MIAH)	1988	Nea Manolada
26.	Uddin (md Nijam) MD NIZZAM (UDDIN)	1981	Nea Manolada
27.	Oli MIA	1989	Atina
28.	Afzal MIAH	1987	Nea Manolada
29.	Ripon MIAH	1987	Nea Manolada
30.	Jangir MIHA	1987	Atina
31.	Sofik MIHA	1990	Atina
32.	Kamrul MIHA (MIAH)	1982	Atina
33.	Sumon MOHAMAT	1987	Nea Manolada
34.	Muhammad Rabiul (mohammad Raolbiol) MOJUNDAR	1981	Atina
35.	Imran MULLA (MD MOLLA)	1987	Atina
36.	Gabru (kabru) NURUL	1981	Atina
37.	Howdfar RAZUL	1980	Atina
38.	Ahmed (salim) SALIM (AHMED)	1982	Nea Manolada
39.	Molla (sawon) SAWON (MOLLA)	1988	Nea Manolada
40.	Harun SHEK (SHEKH)	1988	Atina
41.	Md (mohammed) TUF AJJOL (TOHAJUL)	1982	Atina
42.	Miah (md Uzzol) UZZOL (MD UZZOL)	1977	Nea Manolada